

ESTUDI SOBRE LES PERCEPCIONS I ACTITUDS DE LA JOVENTUT ENVERS LA POLICIA A CATALUNYA

FUNDACIÓ PER A LA SEGURETAT PÚBLICA **Juny de 2022**

ksnet /

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Diputació de Girona

DDGI2030
DEMARCACIÓ SOSTENIBLE

AUTORIA DE L'ESTUDI

ROMÉN ADÁN

Polítòleg

Graduat en Ciències Polítiques per la Universitat Pompeu Fabra, i Màster en Anàlisi Política i Electoral per la Universitat Carles III, on va obtenir el premi al millor expedient acadèmic de la seva promoció. Actualment cursa el màster de Big Data & Data Science de la Universitat Complutense. Les seves àrees d'interès engloben des del comportament polític, fins a l'anàlisi de dades i l'aplicació de tècniques d'aprenentatge automàtic.

ELENA COSTAS

Economista

Doctora en Economia per la Universitat de Barcelona i màster per la *University College London*. Ha treballat com investigadora a la UAB i al Banc Interamericà de Desenvolupament i com analista de polítiques a la Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE). És sòcia de KSNET, professora d'ESADE, columnista del Diari ARA i editora de Politikon.

MARIA VIÑAS

Economista

Graduada en Economia per la Universitat Pompeu Fabra. Compta amb matrícula d'honor en assignatures com a Macroeconomia, Economia del Desenvolupament, Economia Laboral i Economia del Comportament, i amb certificat en Mètodes Quantitatius Avançats. Especial interès en economia europea, reflectit en la realització del curs *Economics of European Integration* a la LSE i en la seva tesi de grau, "A money-financed fiscal stimulus in the euro area".

BERTA BARBET

Polítòloga – Peer Reviewer

Doctora en Ciències Polítiques i Relacions Internacionals per la Universitat de Leicester. Màster en Comportament Polític i Opinió Pública per la Universitat d'Essex. Investigadora a l'Institut d'Estudis de l'Autogovern, i col·labora de forma habitual amb diferents organitzacions i mitjans de comunicació. Especialitzada en l'estudi de les actituds, percepcions i comportaments de la ciutadania.

JUAN JOSÉ MEDINA

Criminòleg – Peer Reviewer

Doctor en Justícia Criminal per la Universitat de Rutgers i en Llei Criminal per la Universitat de Sevilla. És Talenta Senior Distinguished Researcher Departament de Dret Penal i Ciències de la Criminalitat de la Universitat de Sevilla i ha estat professor titular de Criminologia Quantitativa i cap del Departament de Criminologia de la Universitat de Manchester. President de la Societat Espanyola de Criminologia del 2016 al 2020.

OCTAVIO MEDINA

Economista – Peer Reviewer

Màster en Administració Pública per la *London School of Economics (LSE)*, és associat sènior a ideas42. Anteriorment, ha treballat com a consultor econòmic al *Education Global Practice* del Banc Mundial, i consultor en mercats laborals i seguretat social al Banc Inter-Americà de Desenvolupament. És editor de Politikon..

Estudi realitzat amb la col·laboració per dur a terme el treball de camp de:

GESOP

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	1
2.	LA RELACIÓ ENTRE EL JOVENT I LA POLICIA: QUÈ ENS DIU LA LITERATURA ESPECIALITZADA?.....	3
2.1.	JUSTÍCIA PROCESSAL.....	4
2.2.	FACTORS DEMOGRÀFICS, SOCIOECONÒMICS I IDEOLOGIA.....	7
2.2.1.	<i>Edat, gènere i raça.....</i>	7
2.2.2.	<i>Tolerància a la delinqüència i classe social.....</i>	8
2.2.3.	<i>Percepció de criminalitat i seguretat a l'àrea de residència.</i>	9
2.2.4.	<i>Influència de la ideologia: Politització de la policia.....</i>	10
2.3.	BOTELLOTS	11
3.	UN ESTUDI SOBRE ELS DETERMINANTS DE LA RELACIÓ ENTRE EL JOVENT I LA POLICIA A CATALUNYA.....	13
3.1.	ANÀLISI QUANTITATIVA: QÜESTIONARI.....	14
3.1.1.	<i>Qui són i com són les i els joves que han contestat l'enquesta?</i>	14
3.1.2.	<i>Teoria de la justícia processal en el marc català.....</i>	16
3.1.3.	<i>Factors sociodemogràfics i politització de la policia en el marc català.....</i>	26
3.2.	ANÀLISI QUALITATIVA: FOCUS GROUPS I GUERRILLA ETNOGRÀFICA	31
3.2.1.	<i>Perfils de joves</i>	32
3.2.2.	<i>Els joves avui: Preferències i valors</i>	34
3.2.3.	<i>Els botellots des de la perspectiva de les i els joves i com a factor de risc.....</i>	36
4.	REVISIÓ D'INTERVENCIIONS EN ALTRES PAÏSOS I REGIONS I RECOMANACIONS PEL CONTEXT CATALÀ.....	40
4.1.	JUSTÍCIA PROCESSAL: FORMACIONS I PROTOCOLS PELS AGENTS DE POLICIA	40
4.2.	INTERVENCIIONS DIRIGIDES A COL·LECTIUS ESPECÍFICS	45
4.3.	L'OCI NOCTURN: REDUCCIÓ DE LA VIOLÈNCIA I LA DELINQÜÈNCIA DERIVADA DEL CONSUM D'ALCOHOL	48
5.	BIBLIOGRAFIA	53
	ANNEX 1. ANÀLISI QUANTITATIVA	57
A1.1	QÜESTIONARI	57
A1.2	SELECCIÓ DE VARIABLES PER A L'ANÀLISI	66
	ANNEX 2. ANÀLISI QUALITATIVA.....	67

1. INTRODUCCIÓ

L'estudi de les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia han guanyat rellevància durant les últimes dècades, reflectint un creixent interès en el tema per part tant de l'administració pública com de l'acadèmia. **Només quan la societat valora positivament i coopera amb la policia, aquesta és capaç de garantir l'ordre públic i la protecció de la ciutadania.** Tanmateix, tot i la rellevància social de la policia, moltes vegades la relació entre agents i ciutadans es caracteritza com a conflictiva i inestable. Alguns motius inclouen la percepció dels cossos policials com a representants de l'estat o del grup social dominant, i la dificultat que representa pels agents oferir resultats concrets als ciutadans – una sanció a l'agressor, el retorn d'un objecte robat, una compensació per la inconveniència derivada d'una multa de tràfic o una interrogació... – perquè aquests últims sentin que han recuperat el que han perdut.

Tot i que la major part de la literatura publicada es centra en la relació entre la població adulta i la policia, destaca un interès creixent per la joventut. **La població jove es caracteritza per mantenir unes actituds més conflictives i rebels contra l'autoritat, un major nombre de contactes amb els agents de la policia i una valoració més baixa dels serveis policials respecte els adults, almenys en els països occidentals** (Brick et al., 2009; Leiber et al., 1998). No menys important, els primers judicis sobre la policia, majoritàriament adquirits durant l'adolescència, són susceptibles d'exercir un efecte que perdura al llarg dels anys i pot estendre's fins l'edat adulta (Hinds, 2007).

En aquest context, **l'objectiu del present estudi és conèixer els factors que determinen la relació entre la policia i les i els joves a Catalunya.** La motivació principal consisteix en donar resposta a una inquietud notificada per la Fundació per a la Seguretat Pública. Des dels cossos policials s'ha notificat un **empitjorament en la percepció i actitud de els i les joves envers els agents de la Policia de Catalunya, formada pels Mossos d'Esquadra i les policies locals, en els darrers anys.** En concret, el compliment de la llei i la col·laboració amb l'autoritat han disminuït, i fins i tot s'ha percebut una tendència creixent a l'enfrontament i a la violència contra els agents. Aquest comportament es manifesta especialment en esdeveniments massius on participen les i els joves i on la identitat individual es dilueix amb el col·lectiu, com ara els macrobotellots. En aquests escenaris, cada vegada és més habitual que es produeixin llançaments d'objectes i altres tipus d'agressions contra la policia, i de vegades fins i tot simulant un fals incident perquè els agents s'acostin al macrobotellot.¹

En conseqüència, el que pretén el present estudi és **conèixer la influència dels diferents factors que determinen la relació entre la policia i les i els joves a Catalunya, i al seu torn, comprendre els motius de l'agreujament d'aquesta en els darrers anys, tot proposant possibles solucions.** Més enllà d'aquest propòsit, **l'elaboració d'aquest estudi contribueix al cos de la literatura que tracta de comprendre la visió particular de les i els joves envers la policia, molt més escàs que el que tracta el cas de les persones**

¹ Per exemple: <https://www.lavanguardia.com/local/maresme/20210919/7731812/tres-policias-heridos-leves-altercados-botellon-tiana.html>

adultes. A més a més, es fa front a una de les principals limitacions d'aquesta literatura, i és el fet que la gran majoria d'estudis es desenvolupen en el marc dels Estats Units. Hi ha, per tant, un desconeixement sobre els factors que determinen les percepcions i actituds envers la policia per part dels ciutadans en els països que no són els Estats Units, i encara més quan el grup principal d'interès són els i les joves.

Per conèixer els factors que determinen la relació entre la policia i les i els joves a Catalunya, es proposen una sèrie de passos. **En primer lloc, es duu a terme una revisió de la literatura, especialment en criminologia i sociologia, per conèixer les explicacions de l'acadèmia sobre les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia, en particular de la població jove.** Aquestes explicacions es poden classificar en tres grups: la justícia processal per part dels agents de policia, les característiques sociodemogràfiques i la ideologia política dels i les joves, i els factors contextuals, en concret els que pertanyen a l'escenari del botellot.

En segon lloc, **es contrasten i complementen les diferents hipòtesis de la literatura acadèmica en el marc català.** Per una banda, s'investiga si les dues primeres explicacions detectades – justícia processal i característiques sociodemogràfiques – es sostenen a Catalunya mitjançant **l'elaboració d'un qüestionari dirigit a 825 joves catalans d'entre 14 i 30 anys. Per altra banda, es realitzen dos grups de discussió o focus groups i una guerrilla etnogràfica per explorar la tercera explicació que determina la relació entre joves i policia – els factors contextuals dels botellots.** Addicionalment, els focus groups i la guerrilla etnogràfica serveixen per tractar el fenomen des d'una perspectiva més propera a la del jovent.

Per últim, un cop identificats els diferents factors que influeixen les percepcions i actituds de les i els joves envers la policia i contrastar-los en el marc català, **es detecten aquells que es poden alterar des de les polítiques públiques, i es proposen intervencions implementades en altres regions i països i que fan front a problemàtiques similars de manera exitosa.**

2. LA RELACIÓ ENTRE EL JOVENT I LA POLICIA: QUÈ ENS DIU LA LITERATURA ESPECIALITZADA?

La policia, com a força de seguretat recolzada per l'Estat, serveix i protegeix la ciutadania mantenint l'ordre públic, assegurant que la societat actuï de la manera òptima pel col·lectiu, encara que aquesta vagi en contra d'alguns interessos individuals. Per dur a terme el seu objectiu, és imprescindible comptar amb el compliment i la cooperació dels ciutadans; si aquests no segueixen les normes i lleis, no perceben a la policia com a agent de seguretat i opten per no cooperar, resulta molt més difícil assegurar la protecció i la seguretat de la comunitat. A Catalunya, la Fundació per a la Seguretat Pública identifica una tendència negativa en les percepcions i actituds de les persones joves envers els cossos de la Policia de Catalunya – Mossos d'Esquadra i les policies locals –, en els darrers anys, la qual es fa especialment palesa en escenaris com els botellots i macrobotellots.

Entendre tots els factors que determinen aquesta tendència i la relació entre policia i jovent en general és una tasca molt complexa. D'entrada, sobre la taula hi ha una gran varietat d'explicacions, com per exemple la falta d'expectatives de les i els joves envers la feina i l'habitatge a què poden aspirar en un futur, la sensació d'exclusió d'un grup social de poder on només pertanyen els adults, la impunitat de certs actes violents com la crema de contenidors en manifestacions de caire polític, el malestar psicològic i social derivat de la pandèmia, i fins i tot un factor merament contextual associat a les celebracions massives on es consumeixen drogues i alcohol, entre d'altres.

En el present apartat es duu a terme una **revisió de la literatura acadèmica i es desenvolupa una teoria sobre els factors que determinen les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia i que, en última instància, determinen la voluntat d'aquesta de complir la llei i cooperar amb els agents**. En la mesura del possible, es delimita l'estudi a les percepcions i actituds de les i els joves, ja que el propòsit és treure conclusions sobre la situació actual de la relació entre els agents de policia i les persones joves a Catalunya.

L'apartat es compon de tres seccions: justícia processal; factors demogràfics, socioeconòmics i ideologia, i botellots. El primer apartat analitza la influència del tracte dels agents de policia cap a les persones joves sobre les percepcions i actituds d'aquestes envers la policia. Tracta, per tant, els determinants de la relació entre joves i policia que està sota el control dels agents. Un cop desglossada aquesta influència, es revisen aquells factors propis de la ciutadania, i en concret dels i les joves, que els predisposen a mantenir percepcions i actituds més o menys favorables envers la policia, independentment del tracte rebut per part dels agents. Aquests factors inclouen les característiques demogràfiques, el rerefons social i econòmic i la ideologia política. Un cop entès l'efecte del tracte per part dels agents i de les característiques de les i els joves, s'explora la influència del context. En concret, es detecten els factors contextuais propis dels botellots i susceptibles d'afectar encara més la idea de la policia entre les persones joves.

2.1. Justícia processal

Es disposa de dues alternatives per garantir el compliment de la llei i la cooperació amb la policia: la coerció i amenaça de l'ús de la força, per una banda, i la legitimitat i el govern per consentiment, per l'altra (Jackson & Gau, 2015). La **legitimitat és una propietat psicològica que pertany a una autoritat, institució o acord social, de manera que aquells qui hi estan connectats creuen que aquesta és apropiada, correcta i justa**. És per la legitimitat que les persones senten que han de sotmetre's a decisions i regles, i en conseqüència, les segueixen de manera voluntària, des del sentiment del deure i no des de la por al càstig o l'anticipació d'una recompensa (Tyler, 2021). En la legitimitat es distingeixen, doncs, dues parts: (a) el convenciment que una institució exhibeix les propietats que justifiquen el seu poder, i (b) el deure d'obediència que emergeix del sentir que la institució és apropiada (Jackson & Gau, 2015).

No es pot reconèixer la legitimitat d'una autoritat, institució o acord social, sense la presència del seu element integral: la confiança (Tyler, 2021). **Perquè un individu consideri que la policia és legítima i senti que està obligat a seguir les seves instruccions, ha de confiar que els agents faran ús de l'autoritat amb sensatesa i pel bé comú**. En concret, la confiança en el context d'autoritat legal es defineix com a expectativa del ciutadà sobre el comportament futur de l'agent en condicions d'incertesa. Per exemple, hi ha confiança en la policia si es creu que aquesta arribarà ràpid si se la truca en una emergència, o que tractarà al ciutadà amb respecte i dignitat si aquest s'acosta a reportar un crim. En el moment que les persones jutgen si la policia com a institució és apropiada o no en funció de l'ús del poder per part dels agents, la legitimitat i la confiança coincideixen (Jackson & Gau, 2015).

Al seu torn, la confiança depèn de dos valors: l'efectivitat i la justícia. La primera implica que els agents són competents i tenen el coneixement i habilitats necessàries per assolir resultats òptims (resoldre conflictes, identificar els criminals, actuar de manera ràpida, etcètera). La segona, en canvi, consisteix en l'ús neutral, respectuós i just de l'autoritat per part de la policia quan pren decisions i es relaciona amb la ciutadania (Jackson & Gau, 2015).

La literatura reconeix la legitimitat, i per tant també la confiança, com a principal determinant del suport a la policia. Això inclou no només la conformitat i el compliment de les regles (Tyler, 2021) – evitar furts, ús de drogues en espais públics, soroll durant la nit, etcètera –, sinó també la cooperació amb la policia – reportar crims o activitats perilloses, col·laborar com a testimoni, proporcionar informació, etcètera – i la voluntat de recolzar polítiques que empoderen a la policia – defensa del dret de la policia per parar i qüestionar persones al carrer, per decidir quanta protecció requereix cada barri o quines són les lleis més importants a complir, etcètera – (Sunshine & Tyler, 2003). Així doncs, si es parteix de la idea que la legitimitat, juntament amb la confiança, és una via per incentivar el compliment de la llei i la col·laboració amb l'autoritat, la pregunta és: **què es pot fer per augmentar la confiança en els agents i la percepció de la policia com a institució legítima?**

Segons la literatura, el factor que incideix més en el reconeixement de la legitimitat de la policia per part de la ciutadania és la **justícia processal** o, en altres paraules, **el fet que els ciutadans es sentin considerats i tractats pels agents amb respecte, dignitat i neutralitat**. La justícia processal té més pes en la legitimitat i la conseqüent cooperació amb la policia que factors tan rellevants com l'efectivitat, els resultats obtinguts, el grau de justícia de la distribució dels resultats, o el risc que l'individu sigui descobert per la policia cometent il·legalitats (Sunshine & Tyler, 2003; Tyler & Huo, 2002).

Hi ha diverses teories sociològiques que pretenen explicar el rol de la justícia processal en la relació policia-ciutadania. Una d'elles és el **model relacional de l'autoritat, que parteix de la idea que la societat avalua i decideix cooperar o no amb la policia segons el grau en què els agents representen i defensen els seus valors morals i els del grup on pertany l'individu** (Sunshine & Tyler, 2003). Al seu torn, els agents comparteixen el codi moral de la comunitat en tant que exerceixen el seu poder de manera justa o, en altres paraules, en nom dels valors del grup (Cohen et al., 1989). Així, els agents que tracten els individus i prenen decisions de manera justa i neutral són percebuts com a representants dels interessos del grup. A més a més, quan es considera que la policia representa a la comunitat, sentir-se considerat i ben tractat pels agents implica sentir-se inclòs en el grup. De fet, **les persones més susceptibles a la justícia processal són les que estan més insegures sobre la seva posició a la societat** (per exemple, les persones que tenen un estatus socioeconòmic mig són més susceptibles que les que tenen un estatus clarament alt o baix) (Cohen et al., 1989; DeCremer & Sedikides, 2005).

En aquest context, **el contacte personal entre la policia i el ciutadà juga un paper molt important, ja que constitueix la via a través de la qual la justícia processal o la falta d'aquesta es percep de manera més evident**. Bradford et al. (2009) identifiquen, al Regne Unit i durant els últims 20 anys, una creixent insatisfacció de la ciutadania respecte el contacte personal amb els agents de policia degut a una falta de justícia processal per part d'aquests, i associen aquesta creixent insatisfacció a la caiguda en la confiança del públic en la policia durant el mateix període. A diferència del que passa amb els altres serveis públics, els individus que han tingut un contacte recent amb la policia tenen, de mitjana, menys confiança en la policia (Bradford et al., 2009).

L'experiència indirecta també és important: les històries sobre trobaments desafortunats entre els agents i els ciutadans pot incidir tant en l'opinió dels individus com les pròpies experiències. A més a més, seguint l'explicació del model relacional de l'autoritat, a mesura que l'individu experimenta trobaments insatisfactoris amb la policia, les seves expectatives sobre la manera que els agents el tractaran en un futur divergeix cada vegada més de la que l'individu creu que rebran altres persones o grups socials; en altres paraules (Jackson & Gau, 2015), al sentir-se exclòs del grup que representa la policia, perd la confiança i la percepció de la seva legitimitat.

Malauradament, els contactes personals satisfactoris no tenen un impacte positiu proporcional sobre la confiança dels ciutadans en la policia. La diferència es deu, almenys en part, a la naturalesa controvertida de la relació entre la policia i el públic: per una banda, la policia rarament pot retornar als ciutadans el que han perdut (sancions aplicades al criminal, retorn d'objectes perduts, humiliació de ser intervingut al carrer, etcètera), i per altra banda, el públic percep les relacions amb la policia com a

part d'una relació amb una estructura social superior (si un individu considera els agents com a representants d'un estat repressius, difícilment un contacte personal pot augmentar la confiança i la legitimitat, encara que aquest sigui satisfactori).

Tanmateix, que el principal determinant de la confiança i la legitimitat (i, per tant, també del compliment i cooperació amb la policia) sigui la justícia processal és una **conclusió important i optimista de cara a poder adreçar una davallada en les percepcions i les actituds envers la policia d'un sector de la societat**. Els agents tenen més control sobre com tracten a la gent que sobre la taxa de criminalitat (Sunshine & Tyler, 2003), per exemple, i si identifiquen el que és necessari perquè els diferents perfils de ciutadà es sentin respectats i tractats amb dignitat, és possible obtenir una millora en la legitimitat de la policia. Arran d'aquesta idea, es desenvolupa el **model de justícia processal de Tyler** (Cohen et al., 1989; Tyler, 2021; Tyler & Huo, 2002). Les decisions i accions de la policia han de girar entorn del ciutadà perquè aquest es senti escoltat i tractat amb respecte i dignitat, a través d'una comunicació constant de la informació disponible, la facilitat per contactar i accedir als agents, lidiar amb els problemes de manera immediata, i prendre's les preocupacions de la gent seriosament, entre d'altres.

Els estudis citats fins el moment, i gran part de la investigació criminològica que cobreix la legitimitat de la policia i els seus determinants, fan referència a la població adulta. Considerant la motivació del present estudi, **és important confirmar si les idees descobertes fins el moment també s'apliquen als joves i quines diferències hi ha entre els dos grups d'edat**. També cal entendre, des d'una perspectiva social, què defineix la cooperació amb la policia per part de les i els joves, donat que aquests són més propensos al contacte amb els agents, acostumen a tenir una relació més conflictiva amb la policia i a percebre-la de manera més negativa, s'involucren més en activitats considerades il·legals com ara el consum d'alcohol o la conducció sense carnet, i tendeixen a congregar-se en espais públics causant molèsties i implicant intervencions no desitjades per part de la policia (Murphy, 2015).

La literatura existent revela unes dinàmiques entre les i els joves que són molt similars a les que afecten la població adulta. En general, els adolescents que es senten tractats de manera justa per part dels agents perceben a la policia com a institució més legítima (Fagan & Tyler, 2005; Hinds, 2007; Piquero et al., 2005; Reisig & Lloyd, 2009); al seu torn, el reconeixement de la legitimitat genera un increment en el compliment de la llei reportat per un mateix (Fagan & Tyler, 2005) i la voluntat de cooperar amb la policia (Hinds, 2009). Murphy (2015) fa un pas més i compara les actituds entre joves i adults, i descobreix que, mentre la justícia processal determina la legitimitat de la mateixa manera entre els uns i els altres, a l'hora de predir la voluntat de cooperar (en concret, de reportar un crim a la policia) el tracte dels agents incideix més en el jovent que en la població adulta. Seguint el model relacional de l'autoritat exposat anteriorment, és possible que el fet que la justícia processal sigui més important entre joves que entre adults es degui en part al fet que els adolescents són més insegurs respecte a la seva posició dins la societat, cosa que els fa més susceptibles al tracte rebut per part dels agents (Murphy, 2015).

Pel que fa al pes relatiu entre la justícia processal i l'efectivitat dels agents, Murphy (2015) **conclou que l'efectivitat és més determinant que la justícia processal per la legitimitat de la policia i la cooperació**

amb el jovent, i ho recolza a través de la teoria que les i els joves, al ser més propensos a ser víctimes de violència, valoren més el rendiment dels agents en termes de resultats, com ara la persecució efectiva del delinqüent. Hinds (2009), en canvi, troba que la justícia processal és el factor més important.

2.2. Factors demogràfics, socioeconòmics i ideologia

La idea que la justícia processal determina les opinions i actituds de les i els joves envers la policia és indiscutible. Tanmateix, **els contactes entre agents i joves no són l'únic factor a tenir en compte**: en paraules de Brandl et al. (1994), "aquells qui sostenen opinions favorables sobre la policia són més propensos a avaluar els contactes amb els agents de manera favorable, mentre que els qui sostenen opinions desfavorables són més propensos a considerar els contactes com a desfavorables". En altres paraules, les percepcions i actituds juvenils envers la policia són una funció de múltiples factors, entre els quals es troba la justícia processal (Leiber et al., 1998).

La gran majoria d'estudis sobre la influència dels factors demogràfics i socioeconòmics en les percepcions i actituds de les i els joves envers la policia realitzats i citats a continuació es centren en els Estats Units. El present informe i especialment els resultats presentats en l'apartat 3 **no només constitueixen una oportunitat per entendre la relació entre les i els joves i la policia en el marc català, sinó també per ampliar l'escassa literatura europea sobre el tòpic en qüestió i contrastar els resultats obtinguts amb els que predominen en l'àmbit acadèmic**. Per exemple, com que la discriminació racial està molt més present en la societat estatunidenca que en països europeus com Espanya, és possible que la influència de la raça o ètnia sobre la percepció de la policia entre el jovent, sobre la qual hi ha consens en el món acadèmic, deixi de ser consistent quan s'agafa una altra referència que no siguin els Estats Units. Per altra banda, **la literatura existent es centra sobretot en la població adulta** (Brown & Benedict, 2002), de manera que el present estudi també suposa una contribució a l'escassa literatura sobre les complexitats de les percepcions i actituds juvenils envers la policia.

2.2.1. Edat, gènere i raça.

La gran majoria d'estudis apunten a la mateixa direcció sobre el rol de l'edat en la relació entre la ciutadania i la policia: les percepcions, valoracions i accions envers la policia milloren a mesura que l'individu es fa gran (Brown & Benedict, 2002). S'ofereixen algunes explicacions per aquest fenomen, entre les quals destaquen una major freqüència de contactes insatisfactoris amb agents per part de les i els joves i el fet que, a mesura que els individus es fan grans, tendeixen a creure més en el rol legítim de la policia per protegir l'*status quo*. Tanmateix, en molts dels estudis en qüestió s'utilitzen mostres d'individus de 18 anys o més, i en conseqüència, l'efecte de l'edat no queda tan clar quan s'inclouen joves menors d'edat a l'anàlisi (Hurst & Frank, 2000).

Referent a la influència del gènere, no hi ha consens en la literatura (Brown & Benedict, 2002), independentment de si s'analitza la població adulta o la població jove. Per exemple, Taylor et al. (2001) indiquen que, de mitjana, les noies tenen una millor consideració de la policia que els nois, mentre que Hurst & Frank (2000) conclouen el contrari. Caldria considerar, doncs, com canvia l'efecte del gènere sobre les actituds envers la policia en diferents models, i barallar explicacions alternatives.

Entre d'altres, si es detecta que els homes valoren pitjor la policia que les dones, pot ser que es degui a una major tendència als actes delictius, a un consegüent major nombre de contactes insatisfactoris, o a la concepció tradicional que empeny els homes a ser més autònoms i assertius, i al seu torn, més propensos a presentar opinions adverses a les institucions i la policia. L'estudi de Hurst et al. (2005) troba que quan s'utilitza una mostra de només noies, el **contacte insatisfactori indirecte** constitueix principal determinant de les actituds envers la policia; en altres paraules, en el cas de les noies, testimoniar o sentir parlar d'una conducta desafortunada per part d'un agent de policia té un impacte negatiu major que el d'un contacte directe insatisfactori.

Per altra banda, segons la literatura acadèmica – centrada en la població adulta i en el context estatunidenc –, **la raça és un dels factors més determinants i consistents sobre la percepció i actitud de la ciutadania envers la policia**. De totes maneres, aquest efecte dels factors demogràfics s'acostuma a explorar obviant-ne d'altres igualment rellevants com els contactes personals amb els agents o la percepció de seguretat a l'àrea de residència. Per tant, no hi ha literatura prou completa per concloure que, la influència de la raça es manté quan s'inclouen els altres regressors (Weitzer & Tuch, 2005).

Entre els pocs estudis que es centren en l'efecte de la raça en la població jove, destaca el de Taylor et al. (2001). En una mostra d'uns 5.500 estudiants de 13-14 anys i de diferents ciutats dels Estats Units, els afroamericans són els que presenten les pitjors valoracions de la policia, seguits dels hispànics i els nadius americans, mentre que els blancs i asiàtics són els que presenten les millors puntuacions. Aquesta relació roman quan s'inclouen altres factors com els contactes amb la policia, la tolerància a la delinqüència o la percepció de seguretat a l'àrea de residència. Paral·lelament, Hurst et al. (2005), amb una mostra de noies estudiants d'entre 14 i 18 anys d'Ohio, també conclouen que les afroamericanes valoren pitjor la policia que les blanques, i suggereixen la **socialització racial** com a possible explicació – la capacitat particular de les persones afroamericanes d'analitzar situacions en termes de relacions de poder entre negres i blancs.

2.2.2. Tolerància a la delinqüència i classe social

Les actituds juvenils envers la policia són una funció dels contactes personals amb els agents, dels factors demogràfics i socioeconòmics, i també de **les normes i valors amb què les i els joves socialitzen o la pertinença a una subcultura delinqüent** (Leiber et al., 1998). Una subcultura delinqüent representa un conjunt de valors, normes i creences 'desviades' que es desenvolupen en contextos socials concrets i que incentiven conductes delictives entre els seus membres. El cos teòric que estudia les subcultures delinqüents neix amb les obres de Hartung & Cohen (1955), Miller (1958) i Benjamin et al. (1961).

Hartung & Cohen (1955), tractant d'entendre les bandes de joves – majoritàriament formades per homes adolescents d'estatus socioeconòmic baix i d'ètnia minoritària – consideraven que les subcultures delinqüents s'originaven per la “frustració d'estatus”. Degut al desavantatge competitiu respecte a la resta de joves i la incapacitat d'assolir metes convencionals (p. ex., treure bones notes a l'escola), podia sorgir una subcultura en què els nous valors, regles i criteris permetien als mateixos joves destacar en altres metes, menys convencionals (p. ex., enfrontar-se a l'autoritat del professor).

Miller (1958) identifica **l'autonomia com un tret característic de les subcultures delinqüents, marcada per un ressentiment envers l'autoritat i les regles dominants basades en els valors de la classe mitjana**. Conseqüentment, els membres d'una subcultura delinqüent tendeixen a rebutjar símbols de control social com la policia. Similarment, Benjamin et al. (1961) sostenen que les i els joves membres d'una subcultura delinqüent es troben aïllats i desconfien del món adult i de la societat en general, el qual els fa més susceptibles a presentar actituds negatives envers la policia i cometre actes delictius. La majoria provenen de classe baixa, pel mateix motiu del fracàs a l'hora d'assolir metes convencionals i l'assignació de la culpa d'aquest fracàs al sistema social predominant.

Leiber et al. (1998), fent ús d'una mostra d'homes joves de Iowa (Estats Units) acusats de delinqüència o considerats delinqüents, descobreixen que les i els joves que pertanyen a una minoria o presenten un compromís major amb la subcultura delinqüent – expressat a través actituds i comportaments delinqüents – són més propensos a mantenir actituds negatives envers la policia. El contacte personal amb els agents de policia segueix sent rellevant per predir resultats com el respecte a la policia i la percepció de la discriminació i justícia dels agents.

De manera similar, Brick et al. (2009), a través d'una mostra d'uns 1.300 joves d'entre 10 i 15 anys de diferents ciutats dels Estats Units i de diferents races – blancs, negres i hispànics –, confirmen que, més enllà del contacte personal entre les i els joves i els agents de policia, la pertinença a una subcultura delinqüent per part de les i els joves està associada a unes actituds negatives envers la policia. En aquest cas, la pertinença a una subcultura delinqüent no només recull les **actituds tolerants a la delinqüència**, com Leiber et al. (1998), sinó també la **delinqüència comesa pels companys** de les i els joves enquestats. Finalment, basant-se en la teoria de la subcultura delinqüent Nihart et al. (2005) detecten una correlació positiva entre les actituds juvenils envers la policia i les actituds envers **figures autoritàries alternatives, com els pares i el professorat**. En general, les i els joves que tenen una visió positiva sobre els seus pares i els professors també valoren positivament els agents de policia.

2.2.3. Percepció de criminalitat i seguretat a l'àrea de residència.

La percepció de la policia es veu alterada pel barri on viu l'individu. La literatura suggereix que, almenys en el cas de la població adulta, els qui perceben **més criminalitat i menys seguretat a la comunitat on resideixen** valoren pitjor a la policia (Reisig & Parks, 2000; Weitzer & Tuch, 2005), mentre aquells qui consideren que la seva comunitat és un bon lloc per a viure-hi i que els residents estan predisposats a ajudar i protegir els veïns, valoren millor a la policia (Reisig & Parks, 2000). En el marc espanyol, el

concepte de 'comunitat' equivaldria a 'barri' en el cas de les grans ciutats i a 'localitat' en el cas dels municipis menys poblats.

Brick et al. (2009) confirmen que l'associació entre la comunitat i la policia es manté en la població jove. Els joves que presenten uns **vincles més dèbils amb la comunitat** i tenen **menys por del crim** presenten unes actituds més negatives envers la policia. De manera similar, una de les conclusions extretes de l'estudi de Leiber et al. (1998) implica que el jovent que viu en barris més 'dolents', segons la seva pròpia descripció, tenen, de mitjana, menys respecte per la policia que les i els joves que viuen en barris més 'bons'. També s'ha explorat la diferència entre les percepcions de les i els joves que viuen en **grans urbs** i els que viuen en **àrees menys poblades**; tant Hurst & Frank (2000) com Taylor et al. (2001) indiquen que aquells qui viuen en grans urbs perceben pitjor a la policia que els qui viuen en àrees menys poblades. De totes maneres, la evidència és massa escassa com per extreure'n conclusions definitives (Brown & Benedict, 2002).

2.2.4. Influència de la ideologia: Politització de la policia

Les actituds dels ciutadans envers la policia es poden comprendre com a part d'una ideologia o un sistema de valors més general i complex. Per exemple, la policia es pot percebre com un fragment de l'*status quo* o del sistema polític predominant (Albrecht & Green, 1977). No seria estrany, per tant, identificar una associació entre el posicionament polític o la valoració del sistema polític per part de la ciutadania, per una banda, i la seva percepció i actituds envers la policia, per altra. Tanmateix, la literatura sobre aquest tema és escassa i, altra vegada, les mostres es centren en la població adulta. Stack & Cao (1998), per exemple, amb una mostra d'uns 16.300 adults repartits en 17 països (entre els quals hi ha Espanya) i controlant per factors demogràfics i socioeconòmics, conclouen que un major **conservadorisme polític** implica, de mitjana, major confiança en la policia. Roché & Roux (2017) detecten, mitjançant una mostra de ciutadans francesos, que els individus que s'identifiquen amb la ideologies polítiques d'esquerra són menys propensos a percebre la policia com a justa. (Schnitzer et al., 2010). Mehozay & Factor (2017) conclouen a través d'una mostra europea que alguns valors normatius com el comunisme tenen un impacte sobre les percepcions de la legitimitat de la policia per part dels ciutadans susceptible de reduir o inclús neutralitzar l'efecte d'altres factors com la justícia processal.

Similarment, Benson (1981) assenyala que aquells que es senten més **alienats del procés polític** i creuen que l'estat no respon a les seves necessitats són més propensos a avaluar els serveis policials de manera negativa respecte la resta, com si la policia personifiqués, en certa manera, la legitimitat i l'autoritat moral de l'estat. Finalment, Jang et al. (2010), també amb una mostra internacional en què s'inclou Espanya, corroboren el conservadorisme polític com a determinant de la confiança en la policia, al qual s'afegeix la **satisfacció amb la democràcia**. En concret, aquells qui estan menys satisfets amb el desenvolupament democràtic nacional i aquells qui creuen que el país on viuen està liderat per una elit reduïda tenen, de mitjana, menys confiança en la policia.

2.3. Botellots

Fins aquí, s'ha establert que la justícia processal per part dels agents influeix sobre les percepcions i conductes de les i els joves envers la policia, i que aquesta influència és subjecta a les característiques sociodemogràfiques i a la ideologia de les i els joves en qüestió. En aquest apartat, anem un pas més enllà i incorporem també els factors contextuals. Més enllà de l'actitud mantinguda pels agents de policia durant un contacte i de les característiques individuals que predisposen a les i els joves, el context també afecta els resultats com la confiança, la legitimitat o la voluntat de cooperar amb la policia. Per exemple, no és comparable l'efecte d'un contacte entre un agent i una persona jove sobre les percepcions d'aquesta última si el contacte es desenvolupa en una manifestació política agitada que en l'elaboració d'un tràmit administratiu en una oficina.

En concret, ens centrem amb els factors contextuals de l'escenari del botellot. Aquesta decisió parteix de la pròpia motivació del projecte – la percepció d'un canvi negatiu en la relació entre joves i policia, especialment evident en els botellots i macrobotellots. Així, resulta important conèixer, més enllà de la qualitat dels trobaments amb la policia i de la influència de les variables sociodemogràfiques, **quins són els factors contextuals dels botellots que precipiten les actituds i conductes negatives envers la policia per part de les i els joves, com per exemple els enfrontaments contra els agents.**

Existeix un cos abundant de literatura acadèmica que reconeix la cultura del desordre com a part inevitable de l'oci nocturn, i la violència entre les i els joves que hi participen com un problema d'ordre públic (Schnitzer et al., 2010). Aquesta literatura pretén identificar i entendre els factors de risc en entorns on es consumeix alcohol, els quals augmenten la probabilitat de beure en excés i, en conseqüència, de cometre danys, destrosses i altres fets delictius. L'objectiu últim és prevenir aquests fets a través de la implementació de polítiques apropiades i efectives. Pel que fa a la metodologia, molts d'ells es centren en bars i pubs, així com en els espais públics que els rodegen, i duen a terme anàlisis qualitatives a través d'entrevistes semi-estructurades o equips d'observació.

Segons Wikström et al. (2018), per entendre la participació del jovent en activitats delictives és important considerar-ne els dos components: la propensió i l'exposició al delicte. La propensió es resultat d'una combinació individual dels **valors morals sostinguts i la capacitat d'exercir autocontrol**, mentre que l'exposició equival a la quantitat de temps en entorns que incentiven el delicte – sense supervisió adulta i amb una falta de voluntat de prevenir un acte delictiu per part de tercers. En una mostra de joves d'11 anys del Regne Unit, aquells qui es troben més exposats a situacions que incentiven el delicte tendeixen a involucrar-se en actes delictius, però només quan són propensos a fer-ho; en altres paraules, les i els joves que tenen una moralitat adversa al crim i una forta capacitat d'autocontrol són pràcticament immunes a situacions que incentiven el crim.

Tot i que els resultats no sempre són consistents entre els estudis, la revisió sistemàtica de Hughes et al. (2011) identifica els factors particularment importants a l'hora de contribuir a l'agressivitat i fets delictius en establiments on es consumeix alcohol, almenys entre les i els joves que ja hi tenen certa

propensió. Aquests són: **l'existència d'un entorn permissiu**, i encara més si l'establiment té reputació d'espai on la gent acostuma a desmarxar-se i barallar-se; **la disponibilitat d'alcohol barat; una concentració massa gran de persones; música alta, poca netedat i la possibilitat de ballar.**

Per altra banda, els **homes** són més propensos a cometre fets delictius i a ser-ne víctimes que les dones, i l'alcohol augmenta més l'agressivitat en els homes que en les dones (Graham et al., 2011), i encara més si són joves (Hughes et al., 2011). A més a més, l'efecte dels factors contextuals revisats en el paràgraf anterior difereix segons el gènere (Schnitzer et al., 2010); mentre el consum d'alcohol, una preferència major pels establiments més tolerants i ser més jove incrementen la probabilitat de trobar-se en una baralla pels dos gèneres, els homes, a diferència de les dones, també són més propensos a barallar-se quan escullen un establiment amb el fi de divertir-se com a criteri principal.

Segons els resultats de les entrevistes semi-estructurades realitzades per Graham et al. (2011) i dirigides a homes joves d'entre 20-24 anys, els motius principals per l'agressivitat entre els homes són: **l'honor masculí, la protecció de la reputació i la lleialtat de grup**, per una banda, i **la diversió**, per altra. Comportar-se de manera agressiva per diversió és pròpia dels homes que creuen que la violència en l'oci nocturn és desitjable i una part necessària de l'activitat social. Tot i que aquests són una minoria, la proporció augmenta considerablement entre els que creuen que tot i no ser desitjable, molts cops és necessària o la millor via per afrontar una problemàtica. De fet, entre els homes la violència es pot convertir fins i tot en una norma social a una edat molt jove.

Si s'analitza del fenomen del botellot de manera exclusiva dins de l'oci nocturn, la literatura existent és molt escassa. Destaca l'estudi de Gómez-Fraguela et al. (2008) sobre la relació entre la participació en els botellots, per una banda, i l'abús d'alcohol i altres drogues i la realització d'actes vandàlics, per l'altra, a través d'una mostra de joves escolaritzats d'entre 12-30 anys de Lugo. **Els joves que participen regularment en botellots presenten més problemes relacionats amb l'abús de l'alcohol, el consum d'altres drogues com el tabac o el cànnabis i la realització d'actes vandàlics.** Els autors ofereixen dues possibles explicacions pel fenomen en qüestió: la pressió social, pel fet que la majoria de joves que assisteixen a botellots presenten actituds positives sobre el consum de drogues; i l'elevada accessibilitat d'aquestes combinada amb una falta de supervisió que limiti conductes antisocials com els actes vandàlics, en comparació amb altres contextos d'oci com els bars o les discoteques.

3. UN ESTUDI SOBRE ELS DETERMINANTS DE LA RELACIÓ ENTRE EL JOVENT I LA POLICIA A CATALUNYA

Un cop establerta la perspectiva de la literatura acadèmica sobre els factors que determinen la relació entre la policia i les i els joves, **es proposa un estudi amb l'objectiu de contrastar les idees recollides en el marc català**. D'aquesta manera, es pretén aprofundir en els tres pilars exposats en l'apartat 2 del present informe: en primer lloc, corroborar la influència de la justícia processal per part dels agents de policia a Catalunya sobre les percepcions i les conductes de les i els joves catalans. En segon lloc, i un cop establerta la teoria principal, identificar les característiques demogràfiques i socioeconòmiques que predisposen les i els joves catalans a percebre i interactuar amb els agents de policia de manera més o menys favorable. Per últim, aproximar l'entorn i els factors que contextualitzen i contribueixen a la relació entre joves i policia, posant èmfasi en els escenaris més controvertits i propis de la cultura catalana i espanyola: els botellots.

L'anàlisi conduïda en el marc català es recolza en dues metodologies, l'anàlisi quantitativa i l'anàlisi qualitativa. Per una banda, s'elabora un qüestionari online dirigit a 825 joves residents a Catalunya que tenen entre 14 i 30 anys, el qual permet disposar d'informació sobre el rerefons socioeconòmic, els hàbits i l'assistència a botellots, les actituds i valors sociopolítics, i les percepcions sobre la policia, entre molts d'altres, d'una mostra representativa de joves catalans. **Per altra banda, es duen a terme dos grups de discussió (focus groups) amb joves catalans d'entre 16-18 anys i 19-24 anys, respectivament, i una guerrilla etnogràfica per recollir fotografies i vídeos**, prendre notes i realitzar entrevistes a grups de joves participant en botellots a la zona de Marina (Barcelona). Les dues fases de la investigació, tant la quantitativa com la qualitativa, han estat possibles gràcies al treball de camp dut a terme per l'Institut d'Investigació Gesop²³.

Els resultats del qüestionari permeten establir relacions entre els diferents components que configuren la teoria de la justícia processal, per una banda, i entre aquests components i els factors sociodemogràfics que defineixen les i els joves catalans, per altra. D'aquesta manera, l'anàlisi quantitativa és especialment rellevant per contrastar les idees recollides en els apartats 2.1 i 2.2 – la influència dels contactes entre els agents i les i els joves i de les característiques individuals d'aquests últims en resultats desitjables com la confiança en la policia o el reconeixement de la seva legitimitat. En canvi, els *focus groups* i la guerrilla etnogràfica permeten apreciar aquestes influències de manera més propera a la situació i perspectiva de les i els joves catalans, per una banda, així com aproximar de primera mà el fenomen dels botellots i els factors contextuais que els defineixen. Així, l'anàlisi

² GESOP, Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, S. L. - www.gesop.net

³ Per a més informació sobre la metodologia del qüestionari, els focus groups i la guerrilla etnogràfica, consultar l'Annex.

qualitativa és més important per completar l'apartat 2.3 de la revisió de la literatura, és a dir, la influència del context sobre la relació entre la policia i el jovent a Catalunya.

3.1. Anàlisi quantitativa: Qüestionari

3.1.1. Qui són i com són les i els joves que han contestat l'enquesta?

Un cop obtinguts els resultats del qüestionari, el primer pas consisteix en descriure la mostra dels 825 joves catalans que l'han completat, previ a l'exploració de les relacions entre les diferents variables i la contrastació de les idees de la revisió de la literatura acadèmica. Així doncs, **es disposa d'una mostra amb paritat de gènere – un 51,3% són nois i un 48,2% són noies⁴** – i amb representació en les diferents franges d'edat, tot i que hi ha més individus majors d'edat, d'entre 25 i 30 anys (37,2%) i d'entre 19 i 24 (33,8%), que menors d'edat entre els 14 i els 18 anys (29,1%).

Més de 7 de cada 10 joves enquestats (74%) viuen a la província de Barcelona – un 58,4% dels quals viuen a l'Àrea Metropolitana de Barcelona –, mentre que aproximadament un 10% viuen a Tarragona i a Girona, respectivament, i un 5% a Lleida. Pel que fa a la nacionalitat, **la majoria de joves catalans enquestats (86,1%) són espanyols, mentre que un 13,9% són estrangers**. En relació amb el lloc de naixement dels pares, el número de joves llurs pares han nascut a Catalunya no arriben a la meitat de la mostra (45,1%), mentre que fins a un 30,8% d'aquests indiquen que un o els dos pares han nascut a l'estranger, i un 22,4% indiquen que els dos han nascut a Espanya.

Per altra banda, l'ocupació de les i els joves està equitativament repartida entre els que estudien (41,6%) i els que treballen (39,3%); de la resta, un 10,9% fan les dues coses i un 8% no en fa cap. **La categoria de màxim nivell d'estudis assolit més freqüent entre els individus enquestats és la d'estudis post obligatoris, ja siguin mòduls o formació professional (28,2%) o batxillerat (27%); un 20,2% té estudis universitaris i un 20,5% ha completat els estudis obligatoris**. Aquesta distribució es conserva de manera aproximada en la generació dels pares: un 41,1% de les i els joves indiquen que un o els dos pares han assolit el nivell d'estudis post obligatoris, mentre que en el cas dels estudis universitaris o dels estudis obligatoris (o menys) els percentatges són del 28,1% i el 25,7%, respectivament.

En relació amb la inclinació política de les i els joves catalans enquestats, **el percentatge dels que es consideren de centre esquerra, esquerra o extrema esquerra (40%) és molt superior als que es consideren de centre dreta, dreta o extrema dreta (15,2%)**. De fet, la categoria amb major representació és la d'esquerra, on s'hi auto assignen un 25% de les i els joves. També cal dir que un de cada tres joves enquestats no estan polititzats – un 19,5% responen 'Cap d'aquestes', i un 13,7% 'No ho sé'. Traduït en simpatia pels partits polítics del panorama català, el partit més proper a les idees d'un

⁴ En el qüestionari també s'inclou l'opció 'Altres', però només 4 persones (0,5%) la seleccionen. Degut a la falta de representació d'aquesta categoria, s'exclouen les 4 observacions en les anàlisis dutes a terme més avall.

major nombre de joves enquestats és el PSC (14,5%), seguit d'ERC (9,6%) i de VOX (7,3%), mentre que el menys popular és C's (2,8%). Aquí també, i de manera més accentuada, fins a un 43,9% de les i els joves responen 'Cap' (31,4%) o 'No ho sé' (12,5%).

El qüestionari també inclou preguntes sobre els hàbits de les i els joves catalans sobre el consum d'alcohol. Es demana la freqüència amb què fan un consum intensiu d'alcohol en un breu espai de temps - o *binge drinking* - i assisteixen a botellots i macrobotellots. Pel que fa al *binge drinking*, **pràcticament la meitat de les i els joves enquestats (46,4%) prenen mensualment 5 o més begudes alcohòliques en una mateixa ocasió, mentre que com a hàbit setmanal és molt menys freqüent (un 18,6%)**. Aproximadament un de cada tres joves enquestats (32%) no prenen mai 5 o més begudes alcohòliques en una mateixa ocasió. **L'assistència als botellots també constitueix un fet esporàdic (25%) o mensual (21,6%), més que setmanal (8,6%), mentre que un 44,8% de les i els joves simplement no hi van**. Aquesta prevalença és més accentuada en els **macrobotellots: aproximadament 7 de cada 10 joves enquestats (70,4%) no hi assisteixen**. Dels que sí que hi van (29,6%), la majoria (89,3%) ho fan amb una freqüència mensual.

Les diferents prevalences en relació amb el consum d'alcohol són pràcticament iguals entre els nois i les noies. En canvi, entre els diferents grups d'edat s'aprecia que entre els joves d'entre 25 i 30 anys és més freqüent el *binge drinking*, mentre que els joves d'entre 19 i 25 anys són els que presenten un percentatge d'assistència més elevat als botellots. Per exemple, fins a un 24% de les i els joves d'entre 25 i 30 anys beuen 5 o més begudes alcohòliques en una mateixa ocasió setmanalment, un percentatge que baixa al 19% i al 12% en la franja dels 19-24 i 14-18 anys, respectivament. En canvi, **en el cas dels botellots, trobem que més de la meitat (56%) dels més grans no hi van mai, un percentatge que baixa al 43% entre els menors d'edat i al 36% entre els joves d'entre 19 i 24 anys**.

Al qüestionari es presenten diferents escenaris perquè els joves indiquin fins a quin punt creuen que la violència està justificada, en una escala de l'1 (mai) al 5 (sempre). En els escenaris on la violència està més recolzada, aproximadament la meitat de les i els joves la justifiquen – amb una puntuació d'un 4 o un 5 – per defensar-se a un mateix (49,8%) o a un amic (45%) davant d'una empenta o atac d'un altre jove / grup de joves. Per altra banda, **1 de cada 4 joves (25,9%) consideren que està justificada per protestar contra accions que consideren abusos de poder o opressions del sistema, i 2 de cada 10 (19,8%) per enfrontar-se a la policia davant d'un comportament que creu inadequat o si es sent atacat/da**. En quasi tots els escenaris trobem que els joves menors d'edat, d'entre 14-18 anys, tendeixen a justificar la violència en major mesura que els més grans.

Finalment, algunes de les diferents preguntes incloses al qüestionari permeten fer-se una primera idea de les percepcions i actituds de les i els joves catalans envers la policia. Entre d'altres, es demana el grau de satisfacció de les i els joves envers els Mossos d'Esquadra i la Policia Local, la confiança i el respecte cap a la policia⁵. **En una escala del 0 al 10, la mitjana del nivell de satisfacció amb els Mossos**

⁵ En la majoria de les preguntes del qüestionari es fa referència a la policia en general. La majoria de les i els joves enquestats (55,6%) pensen en els Mossos d'Esquadra, un 17,9% pensa en la Policia Local i un 12,1% en cap en particular. La resta pensen en la Policia Nacional (7,3%) o en la Guàrdia Civil (6,7%).

d'Esquadra és d'un 5,84, en comparació amb un 5,48 en el cas de la Policia Local. Per altra banda, per la confiança i el respecte els joves enquestats puntuen en una escala de l'1 (gens d'acord) al 5 (completament d'acord) fins a quin punt estan d'acord amb les opinions 'Confio en la policia' i 'Li tinc molt respecte a la policia'. En el primer cas, un 40% de les i els joves puntuen amb un '4' o un '5' la seva confiança en la policia, en comparació amb un 27,4% que es situen entre '1' i '2'; en el segon cas, aquests percentatges canvien a 51,3% i 21,6%, respectivament. Per tant, **entre els joves catalans hi ha més respecte que confiança en la policia.**

Pel que fa als contactes personals entre joves i agents de policia, **aproximadament la meitat (48%) de les i els joves catalans enquestats diuen haver tingut un o més contactes en els darrers 12 mesos, sent la satisfacció mitjana amb la interacció d'un 6,06.** Addicionalment, 1 de cada 4 (25,3%) creu que hi va haver un abús de poder i/o ús excessiu de la força per part de l'agent / els agents. Per altra banda, **una mica més de la meitat (54,7%) de les i els joves indiquen que han estat testimonis, sentit a parlar i especialment vist a través dels mitjans de comunicació o les xarxes socials un o més contactes entre agent/s de policia i ciutadà/ans que els hagi cridat l'atenció,** dels quals fins a un 57,1% creuen que hi va haver un abús de poder i/o ús excessiu de la força per part de l'agent o els agents.

Després d'aquesta primera ullada als resultats de l'anàlisi quantitativa, el propòsit és, tal i com s'indica a la introducció de l'apartat, explorar si les teories exposades per la literatura acadèmica es sostenen en el marc català. Així, a continuació es presenten dos apartats a partir de les relacions trobades entre les variables recollides a partir del qüestionari: per una banda, es demostra que la seqüència pròpia de la teoria de la justícia processal s'aplica en la relació entre agents i joves catalans, i per altra banda, es revela com les diferents característiques sociodemogràfiques predisposen a l'individu a percebre la policia de manera favorable o tot el contrari, coincidint en la majoria de casos amb el que suggereix la literatura publicada.

3.1.2. Teoria de la justícia processal en el marc català

Les dades obtingudes a partir del qüestionari permeten comprovar la validesa de la teoria de la justícia processal en el marc català presentada en l'apartat 2.1. A través de l'anàlisi bivariada⁶ exposada a continuació, es demostra **que la justícia processal determina la satisfacció de les i els joves amb els contactes directes amb els agents de policia; al seu torn, aquesta satisfacció determina el grau de confiança i el reconeixement de la legitimitat de la policia i, en última instància, la predisposició de les i els joves a cooperar amb els cossos policials.**

⁶ Anàlisi quantitativa centrada en els valors de dues variables. En l'anàlisi bivariada, el més comú es veure si existeix alguna relació entre les dues variables, i descriure el comportament d'una d'elles en funció de l'altra.

(1) Justícia processal dels agents i satisfacció amb el contacte directe

A través del qüestionari, se'ls pregunta als joves que indiquin si han tingut algun contacte personal amb un agent o agents de policia en els darrers 12 mesos. En cas afirmatiu, se'ls demana que valorin la seva satisfacció amb el contacte en una escala del 0 al 10 i que indiquin en quin grau l'agent o els agents de policia (i) els han escoltat i donat l'oportunitat d'explicar-se, (ii) han pres decisions i actuat de manera justa, i (iii) els han tractat amb dignitat i respecte, cadascun dels tres en una escala de l'1 (gens d'acord) al 5 (molt d'acord).

Tal i com s'indica anteriorment, del total de joves enquestats, aproximadament la meitat (48%) confirmen haver tingut un contacte personal amb un o més agents de policia en els darrers mesos – un total de 396 joves. De mitjana, la satisfacció amb el contacte és d'un 6,06 sobre 10, tot i que hi ha força dispersió entre les respostes. En aquells contactes iniciats per les i els joves – posar una denúncia, demanar ajuda en una situació de perill o informació, entre d'altres –, el nivell de satisfacció mitjana amb el contacte (6,98) és més alt que en aquells contactes iniciats pels agents (5,02) – fer un interrogatori o registre, un control de trànsit o posar una multa per consumir begudes alcohòliques a la via pública, entre d'altres.

Dit això, el primer pas de la teoria de la justícia processal implica que els joves presenten un nivell de satisfacció més elevat amb els contactes amb agents de policia quan es senten tractats amb respecte, dignitat i neutralitat, és a dir, quan perceben un tracte processalment just. Tal i com s'aprecia al **Gràfic 1, una major percepció de cadascun dels tres components de la justícia processal** recollits en l'enquesta – escoltar i deixar explicar-se, prendre decisions justes, tractar amb dignitat i respecte – **per part de les i els joves catalans quan interactuen amb agents de policia està associada, de mitjana, a una major satisfacció amb el contacte directe en qüestió.**

Adicionalment, es considera que la percepció d'un abús de poder i/o ús excessiu de la força dels agents de policia per part del jovent quan es relaciona amb els primers és oposada a la percepció d'un tracte processalment just. Així, i de manera esperada, el nivell de satisfacció de mitjana amb el contacte directe amb agents de policia per part de les i els joves que han percebut un abús de poder i/o ús excessiu de la força durant el contacte és d'un 3,97, en comparació amb un 6,77 de la resta – recordem que, tal i com s'indica més amunt, 1 de cada 4 joves que experimenten un contacte directe amb agent/s de policia consideren que hi ha abús de poder i/o ús excessiu de la força.

(2) Satisfacció amb el contacte, confiança i reconeixement de la legitimitat

Un cop establert el nivell de satisfacció de les i els joves amb el contacte amb agents de policia, molt susceptible al tracte processalment just d'aquests últims envers els primers, la literatura suggereix que aquells més satisfets amb el contacte són els més propensos a confiar en la policia i a percebre la seva legitimitat. **L'efecte sobre la confiança és directe, mentre que l'efecte sobre la legitimitat opera directament i indirectament, a través del major nivell de confiança – tal i com s'ha vist en l'apartat 2, la confiança en la policia és un component essencial de la seva legitimitat.**

Gràfic 1. Satisfacció amb el contacte directe amb agent/s de policia segons la justícia processal percebuda

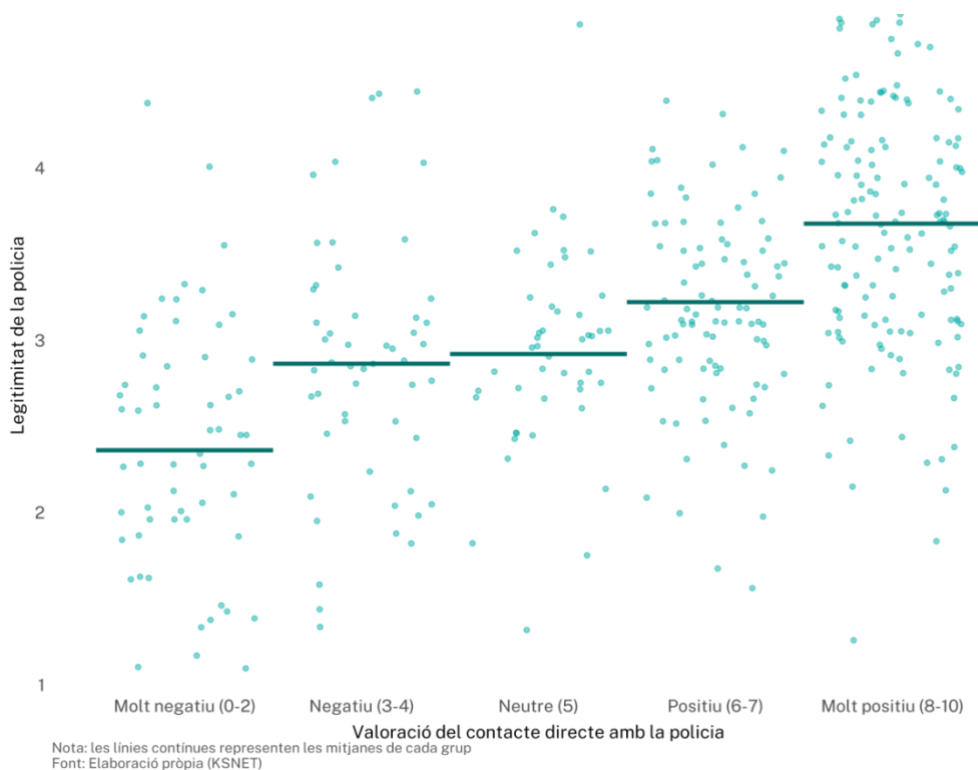

Nota: les línies contínues representen les mitjanes de cada grup
Font: Elaboració pròpia (KSNET)

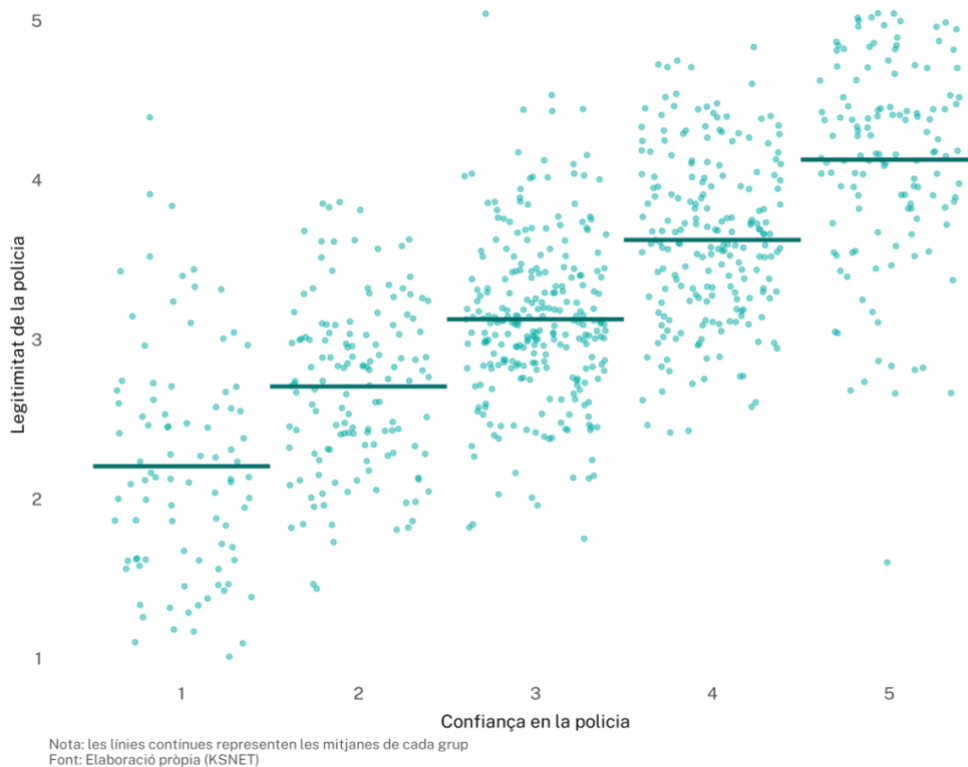
En el qüestionari es captura el nivell de confiança en la policia per part de les i els joves enquestats, els quals puntuen l'opinió "Confio en la policia" en una escala de l'1 (gens d'acord) al 5 (molt d'acord). També es captura el reconeixement de la legitimitat de la policia, indicant fins a quin punt estan d'acord amb 7 opinions que reflecteixen 7 components de la legitimitat (veure l'Annex A1.1), també en una escala de l'1 (gens d'acord) al 5 (molt d'acord). Un cop valorats els 7 components es computa la mitjana de les puntuacions, per obtenir un índex que reflecteixi la percepció general de la legitimitat de la policia per a cada individu.

En el Gràfic 2, el Gràfic 3 i el Gràfic 4 es corrobora aquesta relació en el marc català. El primer gràfic revela una **associació mitjana positiva entre la valoració del contacte directe amb el/s agent/s de policia per part de les i els joves i la percepció de la legitimitat de la policia**. És a dir, el gràfic captura l'efecte *directe* dels contactes satisfactoris sobre la legitimitat de la policia. En el segon i el tercer, en canvi, s'aprecia la influència *indirecta* dels contactes satisfactoris sobre la legitimitat, a través d'un increment en la confiança en la policia per part de les i els joves. Així, **una major satisfacció amb el contacte directe amb el/s agent/s de policia implica, de mitjana, una major confiança en la policia** (Gràfic 3), i al seu torn un major reconeixement de la seva legitimitat (Gràfic 4).

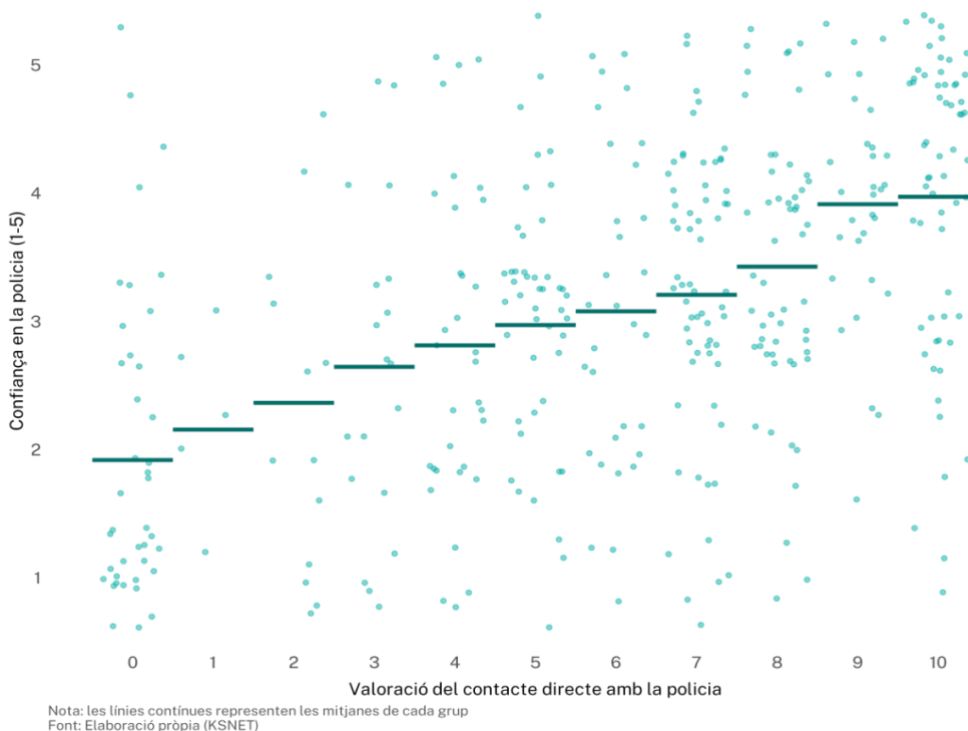
Gràfic 2. Percepció de la legitimitat de la policia segons el grau de satisfacció amb el contacte directe

Gràfic 3. Confiança en la policia segons la satisfacció amb el contacte directe

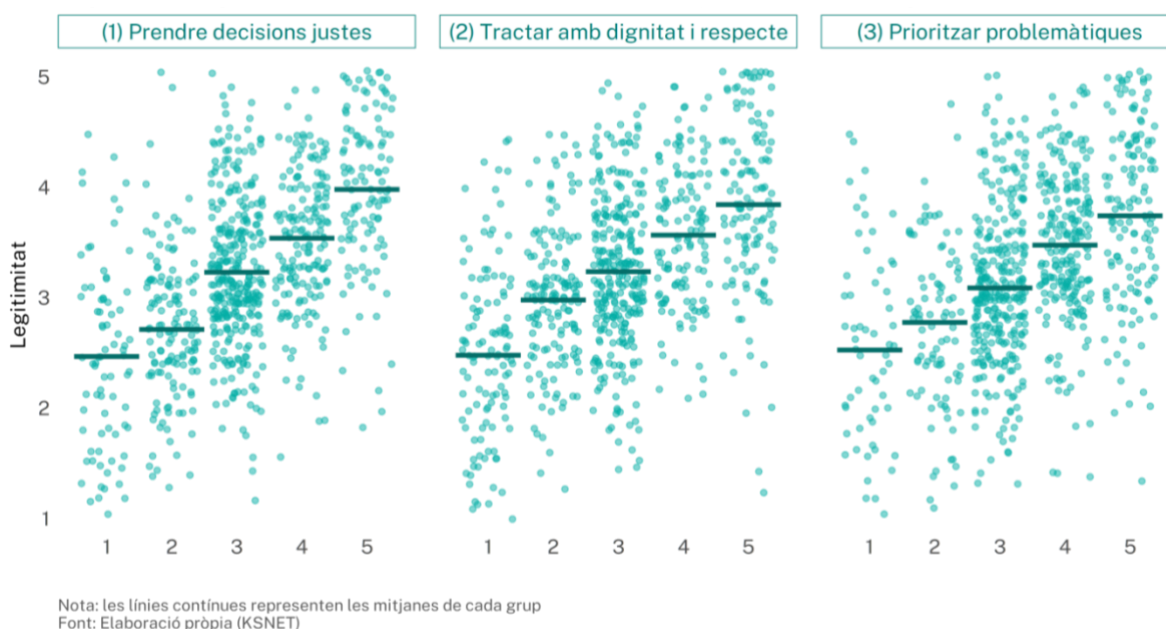
Gràfic 4. Percepció de la legitimitat de la policia segons el nivell de confiança en la policia

Paral·lelament, el qüestionari planteja una pregunta alternativa que corrobora aquesta teoria, independentment de si els joves han experimentat un contacte personal recent amb agents de policia o no. En concret, se'ls demana que puntuïn fins a quin grau estan d'acord amb fins a dotze opinions que reflecteixen la percepció que les i els joves tenen sobre la justícia processal dels cossos policials. Entre d'altres, s'inclouen opinions com "els agents de policia fan ús de mètodes injustos per obtenir informació", "et tracten diferent segons el teu color de pell" o "et poden renyar o no, segons el seu estat d'ànim"⁷.

Per una banda, es determina l'associació entre la percepció d'aquests components de justícia processal i la percepció de la legitimitat de la policia per part de les i els joves. Per altra banda, **s'identifiquen quins dels 12 components de la justícia processal tenen un impacte major sobre la legitimitat de la policia. Així, segons els resultats del qüestionari, els tres components més rellevants de la justícia processal per a la percepció de la legitimitat de la policia són: la justícia en la presa de decisions, el tracte digne i respectuós, i la prioritització adequada de les problemàtiques segons el nivell de gravetat o urgència.** L'associació lineal d'aquestes tres idees i de la legitimitat de la policia percebuda per les i els joves s'exposa al Gràfic 5.

Gràfic 5. Legitimitat percebuda segons els tres components més importants de la justícia processal

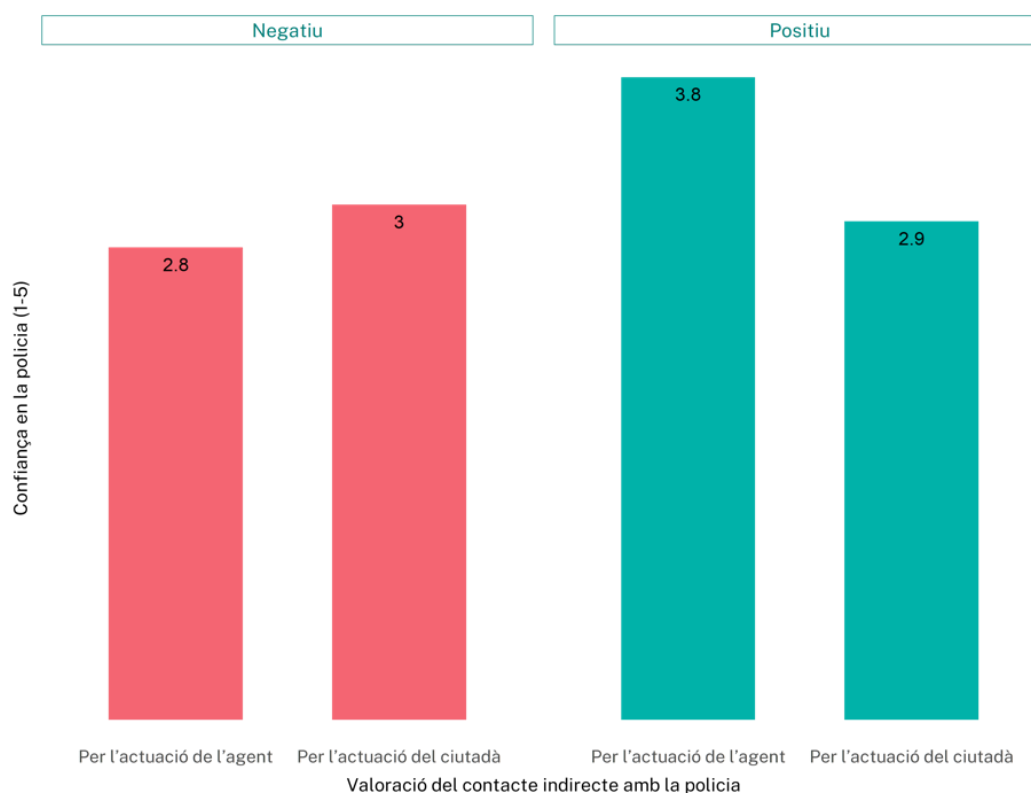
Més enllà de l'impacte que les interaccions personals entre les i els joves i els agents de policia tenen sobre les percepcions dels primers envers la policia, les dades recollides mitjançant el qüestionari suggereixen també la influència per part dels contactes indirectes, en línia amb la literatura. Els contactes indirectes fan referència a les interaccions entre agents de policia i ciutadans en què les i

⁷ Per conèixer tots els components del qüestionari, consultar l'Annex A1.1.

els joves enquestats no participen directament sinó que en són testimonis – ho segueixen a través de les xarxes socials i/o mitjans de comunicació, ho veuen en directe o en senten a parlar, entre d’altres.

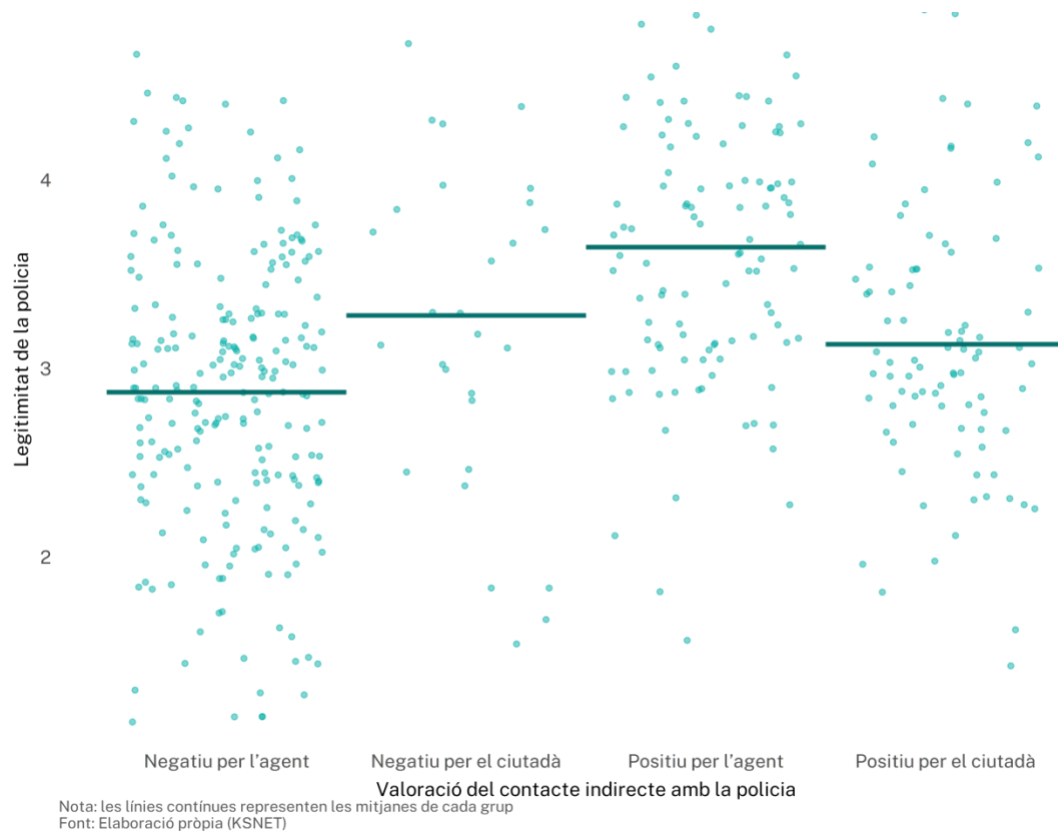
Mitjançant el qüestionari elaborat pel present informe, se’ls demana als joves enquestats si han “estat testimoni, sentit a parlar o vist a través dels mitjans de comunicació o les xarxes socials algun contacte, positiu o negatiu, entre algun/s agent/s de policia i algun/s ciutadà/ans en els darrers cinc anys que t’hagi cridat l’atenció”. A continuació, se’ls demana que classifiquin aquest contacte segons si el valoren positivament o negativament, i si aquesta valoració es deu a l’actuació del/s agent/s o del/s ciutadà/ans. Tal i com s’indica als [Gràfic 6](#) i [Gràfic 7](#), es detecta que les i els joves **que valoren positivament el contacte indirecte per l’actuació de l’agent són els que, de mitjana, confien més en la policia i són més propensos a reconèixer la legitimitat de la policia**⁸.

Gràfic 6. Confiança en la policia segons el grau de satisfacció amb el contacte indirecte

⁸ No és un resultat fàcil d’aconseguir. Del total de joves enquestats que valoren negativament el contacte indirecte, un 89% culpen l’actuació de l’agent, en comparació amb només un 11% que responsabilitzen el ciutadà. En canvi, entre les i els joves que valoren positivament el contacte indirecte, un 55% fan referència a l’actuació de l’agent i un 45% a la del ciutadà.

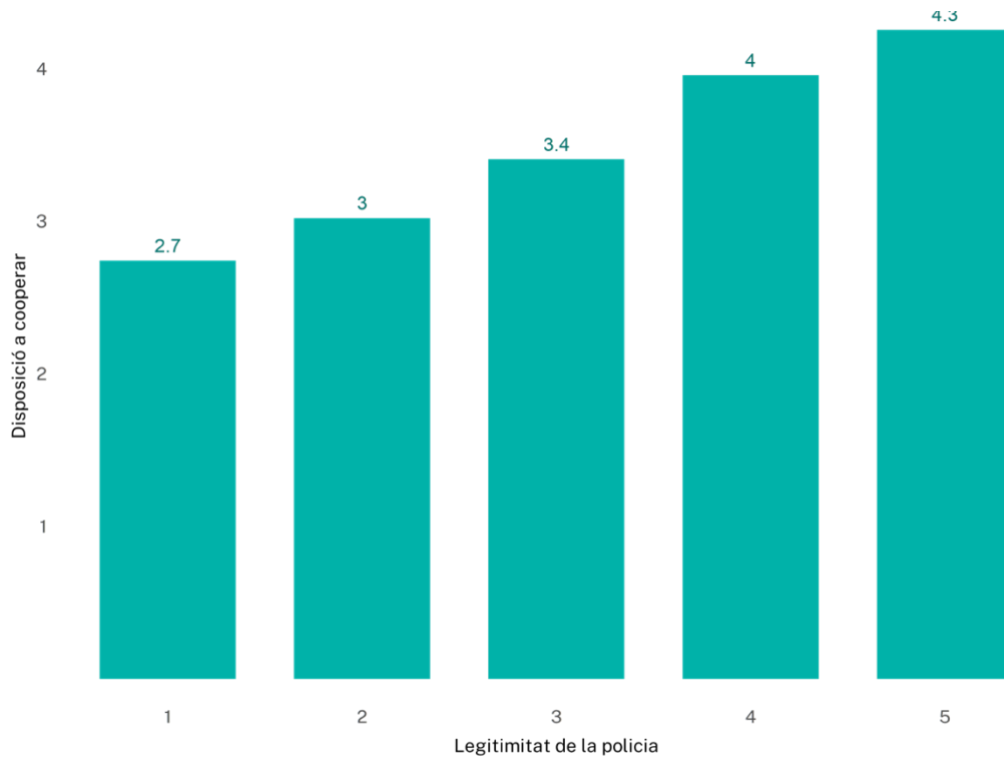
Gràfic 7. Percepció de la legitimitat de la policia segons el grau de satisfacció amb el contacte indirecte

(3) Reconeixement de la legitimitat, predisposició a cooperar i compliment de la llei

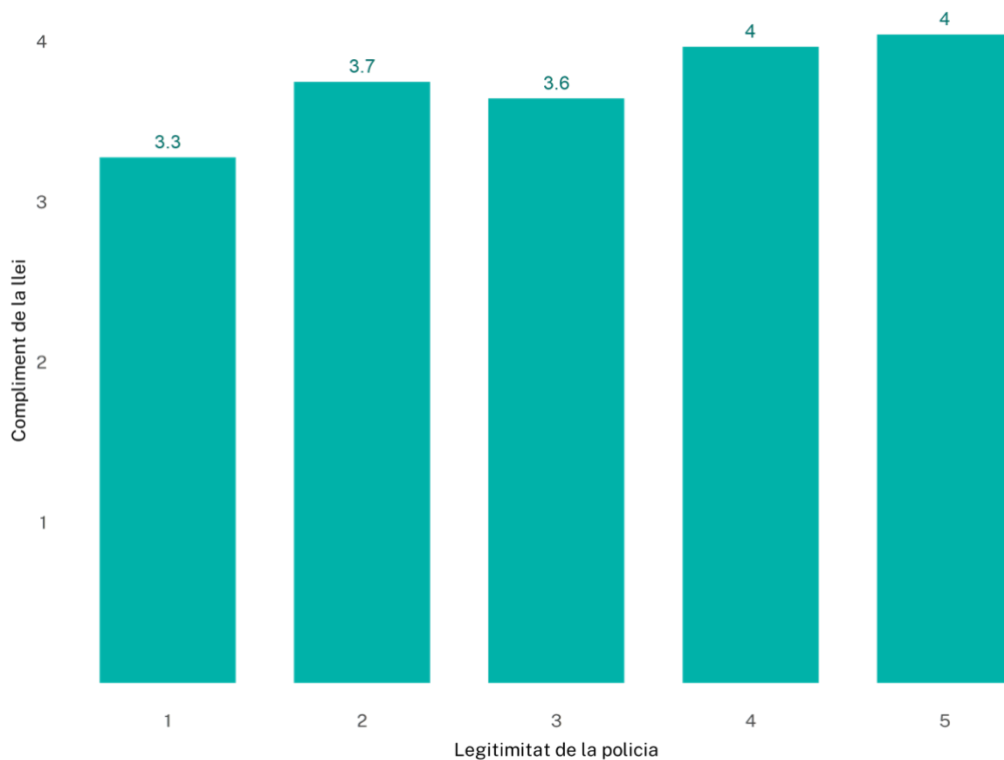
En últim lloc, la teoria de la justícia processal tradueix l'increment en la confiança i en la percepció de la legitimitat de la policia en una major predisposició a cooperar amb la policia i a complir la llei per part de les i els joves. Al qüestionari, la voluntat de cooperar amb la policia es captura mitjançant la probabilitat d'aquests a acudir o a treballar juntament amb la policia en cinc escenaris diferents, en una escala de l'1 (gens probable) al 5 (molt probable). Per altra banda, el grau de compliment de la llei es captura amb una pregunta sobre la freqüència amb què les i els joves cometen una sèrie de delictes més o menys greus, també en una escala de l'1 (molt sovint) al 5 (mai) (consultar l'Annex A1.1). Com abans, es calcula la mitjana de les diferents puntuacions per obtenir un sol índex de cada variable. Tal i com s'aprecia al [Gràfic 7](#) i [Gràfic 8](#) a continuació, **una major percepció de la legitimitat de la policia per part de les i els joves està associada a una major predisposició a cooperar amb la policia i, en menor mesura, també amb una major propensió a complir la llei.**

Gràfic 8. Disposició a cooperar amb la policia segons la percepció de legitimitat de la policia

Nota: els valors de legitimitat s'arrodoneixen a la unitat.
Font: Elaboració pròpia (KSNET)

Gràfic 9. Compliment de la llei segons la percepció de legitimitat de la policia

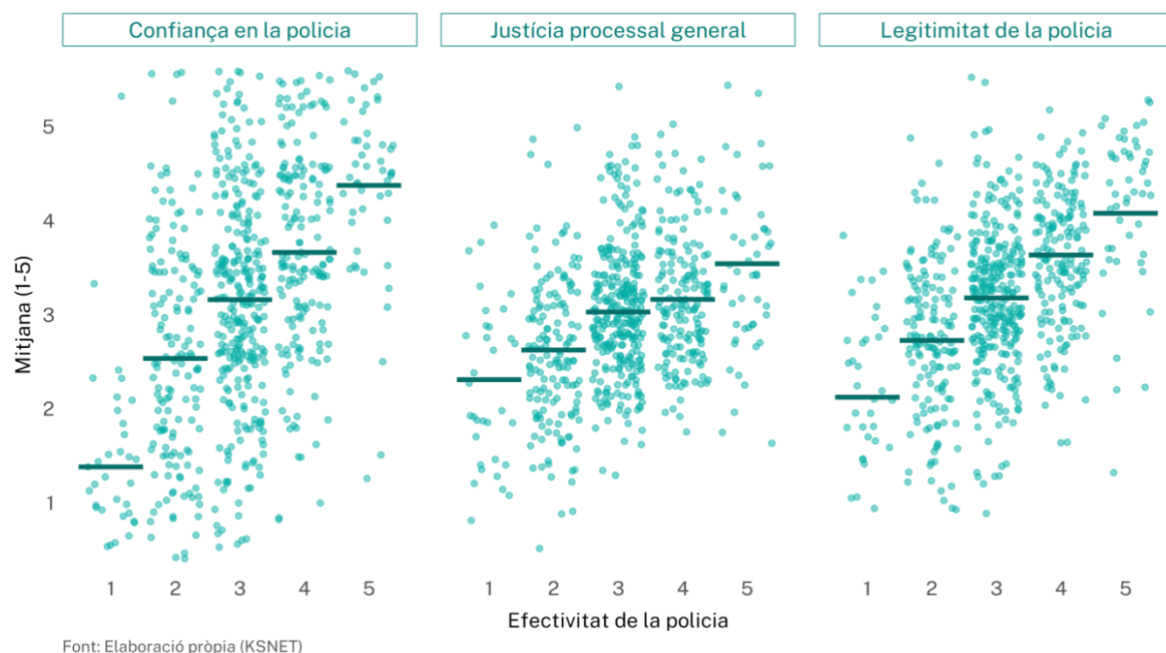

Nota: els valors de legitimitat s'arrodoneixen a la unitat.
Font: Elaboració pròpia (KSNET)

En resum, la teoria de la justícia processal es sosté a Catalunya. Tanmateix, això no significa que el tracte rebut i la satisfacció amb els contactes amb agents de policia per part de les i els joves sigui l'única explicació sobre els nivells de confiança i legitimitat de la policia entre les i els joves catalans. De fet, la relació entre la policia i el jovent constitueix un fenomen molt complex, i afectat per múltiples factors. Abans d'iniciar el següent apartat, on es desenvolupa la influència de les característiques sociodemogràfiques de les i els joves sobre aquesta relació, parem atenció a un altre factor igualment rellevant, però que, com la justícia processal, depèn de la policia: l'efectivitat dels agents de policia.

Al qüestionari, l'efectivitat dels agents de policia es captura demanant als joves enquestats que puntuïn fins a quin grau consideren que la policia fa una bona feina davant de cinc situacions, en una escala de l'1 (molt mala feina) al 5 (molt bona feina). Aquestes situacions inclouen lidiar amb jovent que incompleix les normes de convivència, vigilar les bandes de joves violents, controlar robatoris i furts, col·laborar pel funcionament d'espais com ara els clubs per a joves i atendre a les persones que truquen / acudeixen a l'oficina per demanar ajuda. Tal i com s'indica en el [Gràfic 10](#) a continuació, **l'efectivitat dels agents de policia percebuda per les i els joves està positivament relacionada no només la confiança en la policia i el reconeixement de la seva legitimitat, sinó també la percepció de la justícia processal dels agents**. Aquells joves que consideren que els agents de policia són processalment justos són més propensos a considerar que també són efectius, i vice-versa.

Gràfic 10. Confiança, justícia processal i legitimitat, segons l'efectivitat de la policia percebuda per les i els joves

3.1.3. Factors sociodemogràfics i politització de la policia en el marc català

La teoria de la justícia processal és necessària per explicar la relació entre les i els joves i la policia a Catalunya, però no suficient. En línia amb la literatura revisada en l'apartat 2.2 del present informe, **les característiques demogràfiques i el rerefons socioeconòmic de les i els joves també determinen les seves percepcions i actituds envers la policia**. En el marc de la teoria de la justícia processal, s'incorporen com a factors que influeixen cadascun dels passos revelats en l'apartat anterior: aspectes com l'edat o la tolerància a la delinqüència no només influeixen sobre el nivell de confiança o la percepció de la legitimitat de les i els joves, sinó també sobre la percepció de justícia processal. En altres paraules, tot i que des dels cossos policials es pot contribuir a una millora en les actituds i conductes de les i els joves envers la policia, hi ha factors que s'escapen del seu control.

A la **Taula 1** s'exposa el nivell mitjà de satisfacció de les i els joves amb els serveis dels Mossos d'Esquadra segons diferents característiques, demogràfiques i socials, de l'individu i de l'entorn⁹. Es selecciona el nivell de satisfacció amb la policia com a resultat, en comptes del nivell de confiança o la legitimitat, per la seva configuració, ja que una escala del 0 al 10 permet dur a terme l'anàlisi de manera molt més clara que una escala de l'1 al 5. A grans trets, la majoria de característiques sociodemogràfiques detectades en la literatura acadèmica també apareixen en el context català.

Taula 1. Satisfacció amb els serveis dels Mossos d'Esquadra segons les característiques del jovent

Gènere		Expectatives de futur	
Home	5,7	Per sobre	6,1
Dona	6,0	Igual	5,7
Edat		Per sota	5,3
14-18	5,6	Satisfacció amb la vida	
19-24	5,8	D'acord	6,6
25-30	6,1	Ni d'acord ni en desacord	5,4
Lloc de naixement		En desacord	5,0
Espanya	5,7	Igualtat d'oportunitats	
Estranger	6,3	D'acord	6,8
Nivell d'estudis		Ni d'acord ni en desacord	6,0
Obligatori (o menys)	5,2	En desacord	5,0
Postobligatori professionals	5,8	Percepció de seguretat	
Postobligatori	5,9	[0,3]	4,3
Universitaris	5,6	[4,6]	5,6
Ocupació		[7,10]	6,3
Estudio	5,8	Subcultura delinqüent	
Treball	6,1	[1,2]	6,4
Ambdues	5,8	[2,4]	5,2
Cap	4,8	[4,5]	4,2

⁹ Per a més informació sobre el procés de selecció de les variables explicatives a analitzar, consultar l'Annex A1.2.

Segons els resultats de l'enquesta, de mitjana les noies presenten un nivell de satisfacció més alt (6,0) amb els Mossos d'Esquadra que els nois (5,7). Tot i que a la literatura acadèmica no hi ha consens, aquesta relació es pot deure a un gran nombre de factors, com per exemple uns contactes personals més satisfactoris amb agents de policia o una menor propensió a cometre actes delictius per part de les noies. Pel que fa a l'edat, les respostes al qüestionari suggereixen la relació pràcticament indiscutible en l'àmbit acadèmic: a mesura que l'individu es fa gran, les percepcions envers la policia tendeixen a millorar. Tanmateix, la majoria dels estudis fan referència als adults; en canvi, aquí es demostra que aquest fet es manté quan es considera només a la població jove.

Per altra banda, així com als Estats Units es considera que la raça constitueix un dels factors més determinants i consistents sobre la percepció i actituds de la ciutadania envers la policia, en el marc català s'obté un resultat diferent. Tot i que el qüestionari no inclou una pregunta sobre la raça, sí que inclou una pregunta sobre la nacionalitat de les i els joves enquestats, segons si aquest són espanyols o estrangers. De mitjana, **les i els joves d'origen estranger (6,33) valoren força millor els serveis dels Mossos d'Esquadra que les i els joves espanyols (5,74)**. Addicionalment, aquesta mateixa relació es manté en les respostes sobre el lloc de naixement dels pares de les i els joves enquestats.

Pel que fa al nivell d'estudis i a l'ocupació actual de les i els joves enquestats, veiem que **les millors puntuacions sobre els serveis policials pertanyen als joves que han assolit el nivell d'estudis universitaris (6,56) i les i els joves que treballen (6,06), en comparació amb les pitjors puntuacions, pròpies de les i els joves amb els estudis obligatoris o menys (5,24) i les i els joves que ni estudien ni treballen (4,81)**. Tanmateix, cal dir que la influència d'aquests factors està molt lligada a l'edat, de manera que en aquest cas no es pot discernir entre l'efecte de ser jove i l'efecte de tenir un nivell menor d'estudis sobre la satisfacció amb els Mossos d'Esquadra.

De manera complementària als factors demogràfics i socioeconòmics més bàsics, s'incorporen al qüestionari algunes preguntes que fan referència als valors, creences i expectatives de les i els joves. D'aquests, a la **Taula 1** se'n destaquen tres. En primer lloc, **s'aprecia una relació positiva entre les expectatives de futur i la satisfacció amb la policia: aquells qui creuen que en 10 anys estaran en una situació per sobre en comparació amb la classe social dels seus pares presenten, de mitjana, una major satisfacció (6,07) amb els Mossos d'Esquadra que aquells qui creuen que estaran igual que els seus pares (5,67) i, sobretot, que aquells qui creuen que estaran per sota (5,34)**. Podríem considerar aquesta variable com una aproximació a la classe social de les i els joves, i concloure que aquells qui es mostren més pessimistes de cara al futur són més susceptibles de sentir-se exclosos socialment i de desaprovar l'autoritat que representa els interessos de la classe social dominant.

En segon lloc, aquells qui estan d'acord amb l'opinió "últimament estic satisfet amb la meua vida" també estan, de mitjana, més satisfets amb la policia (6,55) que aquells qui no estan ni d'acord ni en desacord (5,42) i, sobretot, que aquells qui no es senten satisfets amb la seva vida (4,95). Finalment, i en relació amb les expectatives de futur, les i els joves que creuen que a Catalunya es garanteix una igualtat d'oportunitats real valoren molt millor a la policia (6,78) que els qui no ho tenen clar (5,92) i els

qui no hi estan d'acord (5,03). Això també es relacionaria amb el model relacional de l'autoritat introduït en l'apartat 2.1, i el fet que l'alienació política i la creença que l'Estat no respon a les pròpies necessitats afecta la valoració de la policia, comentat en l'apartat 2.2.

En relació amb la percepció de seguretat al lloc de residència, la literatura estableix que, almenys en el cas de la població adulta, aquells qui perceben menys seguretat valoren pitjor a la policia. Tot i que aquesta relació també pot amagar altres explicacions, com per exemple la classe social, és sensat pensar que els qui no es senten segurs allà on viuen tenen més motius per no sentir-se protegits per la policia i valorar-la pitjor. **Els resultats del qüestionari també suggereixen aquesta relació en el cas de la població jove a Catalunya. Els qui valoren la seguretat entre un 0 i un 3 presenten un nivell mitjà de satisfacció amb la policia d'un 4,38, en comparació amb un 6,36 d'aquells qui valoren la seguretat amb un 7 o més.**

Finalment, l'últim resultat de la **Taula 1** corrobora la teoria sobre les subcultures delinqüents, segons la qual aquells qui presenten una actitud més tolerant a la delinqüència, i que per tant són susceptibles de pertànyer a una subcultura delinqüent, comparteixen un ressentiment envers l'autoritat i els símbols de control social com la policia, i en conseqüència la valoren pitjor. Al qüestionari, la tolerància a la delinqüència es recull demanant als joves enquestats que valorin com de malament creuen que està cometre fins a set accions delictives, en una escala de l'1 (gens malament) al 5 (molt malament)¹⁰. Després, es calcula la mitjana de les set puntuacions, del qual resulta un nou número, també de l'1 al 5. **De mitjana, a mesura que augmenta la tolerància a la delinqüència de les i els joves catalans, disminueix la satisfacció d'aquests amb els Mossos d'Esquadra.**

Paral·lelament, al qüestionari es recull la inclinació política de les i els joves enquestats, segons el partit polític pel qual tenen més simpatia i consideren més proper a les seves idees. Es pretén demostrar, en línia amb la literatura, la influència de la ideologia sobre les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia, així com el risc de polititzar els cossos policials. **A diferència de la resta d'estudis publicats, la present anàlisi és de les poques que tracta l'associació entre el posicionament polític i la percepció de la policia en una mostra tan sols de joves.**

En primer lloc, es confirma l'existència d'una relació entre l'afinitat amb certs partits polítics i el nivell de satisfacció amb els serveis dels policials. El **Gràfic 11 (superior)** indica que a Catalunya les i els joves que s'identifiquen amb els partits polítics d'ERC (6,66), Junts (6,49) i PSC (6,42) són els que de mitjana presenten una satisfacció major amb els Mossos d'Esquadra. Per altra banda, les i els joves que puntuen pitjor aquests serveis policials són els que mostren més simpatia pels partits de VOX (5,14), C's (5,14) i, especialment, la CUP (4,07).

Cal dir que, en el cas de la preferència política, els resultats varien significativament segons si es consideren els Mossos d'Esquadra o la Policia Local. En el cas de la satisfacció amb els serveis de la Policia Local, seguint el **Gràfic 11 (inferior)**, aquesta és major entre les i els joves més pròxims al PP

¹⁰ Per a més informació, consultar el qüestionari inclòs en l'Annex A1.1.

(6,55), seguida per PSC (6,02) i Junts (5,75). Tanmateix, aquí també la CUP (4,31) representa el partit amb una menor satisfacció envers la policia.

Gràfic 11. Satisfacció amb els serveis dels Mossos d'Esquadra (superior) i de la Policia Local (inferior), segons l'afinitat política de les i els joves

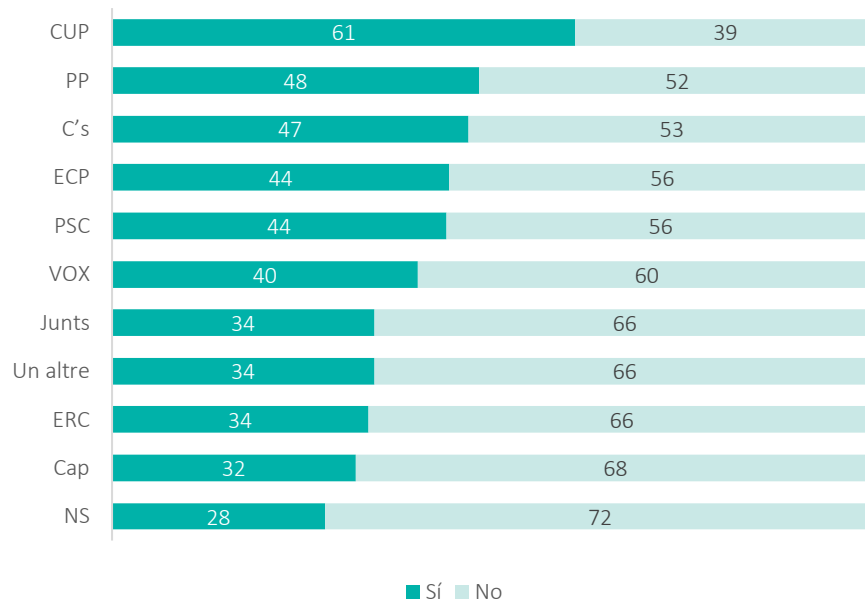

Nota: Els números representen la puntuació mitjana atorgada als serveis dels Mossos d'Esquadra per part dels joves enquestats, en una escala de l'1 al 10. Font: elaboració pròpia (KSNET).

En relació amb els resultats anteriors, **la creença en la idea que la majoria dels agents de policia s'identifiquen amb una mateixa ideologia política està més present en uns partits polítics que en d'altres**. Segons les respostes del qüestionari, un 37,1% de les i els joves enquestats contesten que 'Sí' a la pregunta 'Creus que la majoria dels agents de policia s'identifiquen amb una mateixa ideologia

política?', mentre que un 62,9% contesten que no. Amb més detall, i d'acord amb el [Gràfic 12](#), fins a 6 de cada 10 joves catalans que tenen simpatia per la CUP comparteixen aquesta idea, mentre que entre les i els joves que opten per Junts, ERC o directament mostren una tendència apolítica, aquesta proporció baixa fins el 30%.

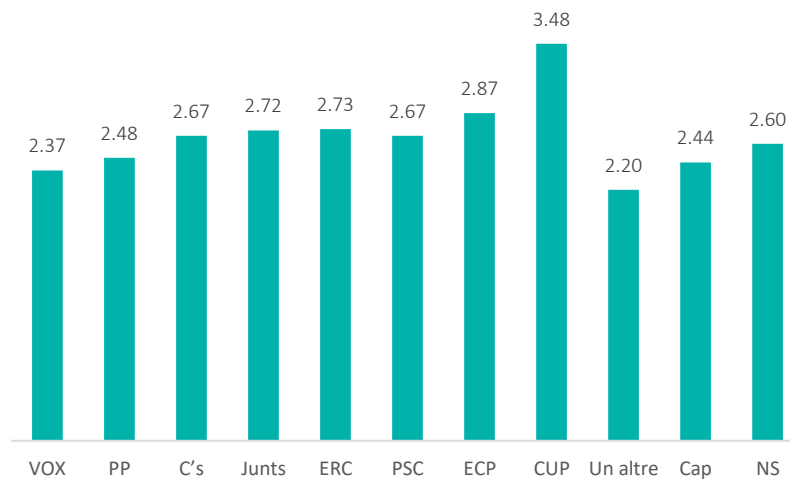
Gràfic 12. Creença en l'homogeneïtat política dels agents de policia, segons l'afinitat política de les i els joves

Nota: Els números representen el percentatge de joves enquestats que consideren que la majoria d'agents de policia a Catalunya s'identifiquen amb una mateixa ideologia política (verd fort) o el percentatge de joves que opinen el contrari (verd clar). Font: elaboració pròpia (KSNET).

Finalment, els resultats presentats al [Gràfic 13](#) suggereixen que **la inclinació política també pot afectar la justificació de la violència en certs escenaris**. Al qüestionari s'inclou una pregunta que mesura fins a quin punt les i els joves enquestats creuen que la violència està justificada per protestar contra accions que consideren abusos de poder o opressions del sistema, com per exemple quan els agents de policia intenten dissuadir una manifestació política que creuen legítima, en una escala de l'1 (mai està justificada) al 5 (sempre està justificada). En les respostes s'aprecia una diferència significativa en la justificació d'aquest tipus de violència entre les i els joves que tenen més simpatia per la CUP (3,48) i tota la resta. De la resta, les i els joves que creuen que creuen que està menys justificat són els que aparenten un perfil més aviat apolític – 'Cap' (2,44), 'Un altre' (2,20) – i els que es senten més propers a VOX (2,37).

Gràfic 13. Justificació de la violència per motiu de protesta, segons l'afinitat política de les i els joves

*Nota: Els números reflecteixen el valor mitjà de les puntuacions individuals dels joves enquestats entre l'1 (mai) i ell 5 (sempre) a la pregunta de fins a quin punt creuen que la violència està justificada per protestar contra abusos de poder i/o opressions del sistema.
Font: elaboració pròpia (KSNET).*

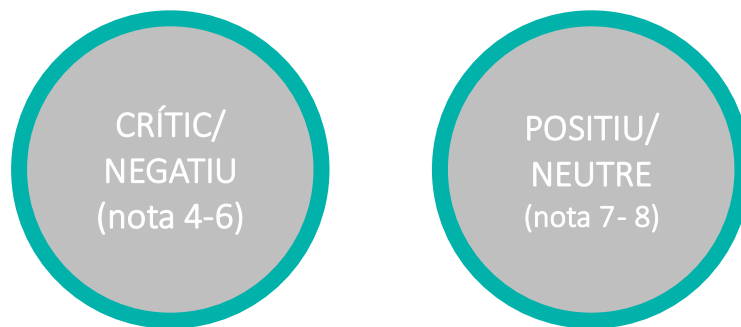
3.2. Anàlisi qualitativa: Focus groups i Guerrilla etnogràfica

A partir de l'anàlisi quantitativa elaborada en l'apartat anterior, s'ha corroborat la importància de la justícia processal i de les característiques socioeconòmiques individuals com a pilars fonamentals per entendre la relació entre la policia i les i els joves a Catalunya. **L'anàlisi qualitativa presentada a continuació permet anar un pas més enllà i contextualitzar les idees exposades fins ara: per una banda, els focus groups amb joves catalans de diferents edats permeten aproximar el fenomen des de la seva perspectiva; per altra banda, les mateixes entrevistes grupals i la guerrilla etnogràfica permeten conèixer els factors contextuals que també influeixen la relació entre els agents de policia i les i els joves, en concret quan aquesta es desenvolupa en el marc dels botellots, un dels escenaris més conflictius.**

La informació obtinguda s'organitza en tres apartats. En el primer – perfils de joves – s'exposen les percepcions i actituds de les i els joves envers la policia segons el seu propi criteri i visió; en el segon – les i els joves avui: preferències i valors – s'aproxima, de manera més general, el sistema de valors de les i els joves catalans i la seva relació amb conceptes com la violència; en el tercer i últim – els botellots des de la perspectiva de les i els joves i com a factor de risc – s'ofereix un desglossament dels botellots per entendre els diferents factors que, juntament amb les altres explicacions, determinen la relació entre les i els joves i la policia a Catalunya. Aquest desglossament es duu a terme tant des de la perspectiva de les i els joves (*focus groups*) com des d'una perspectiva externa (*guerrilla etnogràfica*).

3.2.1. Perfils de joves

A partir de l'anàlisi qualitativa de l'estudi, i en particular dels grups de discussió amb les i els joves, s'han identificat dos perfils juvenils segons les seves percepcions i actituds envers la policia. **Per una banda, es detecta un relat intens, contundent i actiu que valora negativament a la policia, i per altra banda, apareix un contra relat que, de manera molt més passiva, reacciona al primer des de l'empatia i ofereix una millor puntuació als agents de policia.** Aquesta dinàmica del relat i el contra relat també queda reflectida en els enfrontaments entre joves i policia, com per exemple els que poden tenir lloc als macrobotellots: hi ha un grup reduït que inicia l'enfrontament de manera activa i una majoria passiva que simplement observa o es desplaça cap a una altra zona. A aquestes dues posicions se'ls posa nom de "perfil crític/negatiu" i "perfil positiu/neutre".

Els joves que formen part del perfil crític / negatiu, amb una visió més aviat negativa de la policia, consideren que els agents tenen un tracte poc respectuós, altiu i abusiu, a vegades injust, envers els joves. Es basen sobretot en experiències pròpies poc satisfactòries en què interactuen directament amb la policia o en què són testimonis de la interacció. En el context del botellot, es viu amb frustració i sensació d'injustícia el fet que els cossos policials es dediquin a multar joves per temes d'incivisme, com ara beure al carrer, en comptes d'ocupar-se de temes que els joves consideren més greus, com ara els robatoris i furts. D'altra banda, el preu de la multa per beure al carrer, d'uns 15 €, li resta autoritat a la sanció, desvirtuant la imatge del cos policial com a agent protector i autoritari.

A aquesta sensació, s'afegeixen una gran varietat de percepcions negatives sobre els cossos policials, entre les quals destaquen la idea que els agents cometes conductes racistes, classistes i sexistes; que tenen poca formació, i els qui tenen vocació és per les armes, el poder i la repressió; que abusen del poder i cometes actes de corrupció (per exemple, els joves creuen que quan els agents fan registres es queden les drogues que requisen). Aquestes percepcions estan relacionades i es veuen agreujades per un clima social que posa en qüestió a la policia (queda reflectit, per exemple, en el famós lema "ACAB"), casos mediàtics propers i no tan propers en què els agents maltracten els ciutadans (per exemple, el documental de Ciutat Morta o l'incident contra George Floyd als Estats Units), i el caràcter repressiu de les normes i la policia durant la pandèmia de la Covid-19.

“Sempre que he hagut d’interactuar amb ells han estat uns capullos, vaci.lant, a veure si fas algo, si aixeques el braç per fotre’t contra la paret” (noi 16 a 18 anys)

“Nos tienen más pendientes a los jóvenes” (noi 19 a 24 anys)

“Es creuen supersuperiors, i molts cops et comencen a tractar fatal, a dir-te coses i no pots dir res. Sobretot a la gent jove la tracten fatal” (noi de 16 a 18 anys)

“És com que van a pillar gent que no té molt de risc a ficar-li’s multes” (noi 19 a 24 anys)

“Havent-hi atracaments, furts, narcopisos a Barcelona, multen a 3 xavals a un parc per fumar-se un porro. Multen a xavals per fer coses que no són perilloses per ningú” (noia 19 a 24 anys)

“Aparecieron de golpe, nos dijeron que nos paráramos y me acuerdo de la cara de los tíos. El típico tío que te falta al respeto, qu viene de chulo, que se cree superior. Registrando a mis amigos...” (noia 16 a 18 anys)

“Es más fácil multar al indefenso que al quilombero. O al que va en bici que no al que está robando en las Ramblas” (noi +24 anys)

“A nosotros nos suelen parar, no sé por qué. Estábamos en el parque y nos registraron delante de todo el mundo como si fuéramos delincuentes. La mayoría de las veces voy con latinos. No sé, por las pintas supongo. Nos registraron, nos hicieron sacar los zapatos.” (noi racialitzat llatí 16 a 18 anys)

“A las chicas también les vacilan. Una amiga que iba con el típico escote en verano le dijeron “Y tú donde vas con ese escote?” (noi 16 a 18 anys)

“Depèn de com vagis vestit et paren” (noi 19 a 24 anys)

“Hi ha qui està súper-bolcat però hi ha gent que no té pràcticament cap altra opció en treballar d’alguna cosa i diu, em vaig a ficar de policia” (noi 16 a 18 anys)

“Un amigo va a las convocatorias y dice que hay cada chalado...” (noi 16 a 18 anys)

“A mi no em surt ser policia perquè no em surt haver d’anar al parc a parar 4 xavals que no tenen res a fer i estan sortint de festa una nit, i encara menys posar-me xula” (noia 16 a 18 anys)

“De més jovenet era ACAB perquè era el que tothom deia” (noi 19 a 24 anys)

“No se si estan acatant ordres però a manifestacions s’ha vist que han abusat molt del poder” (noi 18 a 24 anys)

“Yo hubo una época en la pandemia que estaba muy enfadada con la policía. Te multan por distancia social, por la mascarilla debajo de la nariz...Ya se relajaron pero era insoportable porque eran muy pesados” (noia +24 anys)

“A mi novio le multaron con 300 porque era cuando el confinamiento” (noia 18 a 24 anys)

“Cuando el COVID me multaron por encontrarme con una amiga en el súper. Luego no me llegó la multa pero era muy alta” (noia 18 a 24 anys)

En canvi, **el perfil positiu/neutre matisa el discurs negatiu emergent i fa un balanç positiu de la policia, inclús havent estat multats per beure al carrer o per alguna altra infracció**. Aquests joves creuen que els agents són persones treballadores que simplement fan la seva feina i han de fer complir la llei, els agradi o no. Consideren, a més, que els cossos policials són necessaris i positius per a la societat, i que quan els joves necessiten ajuda hi poden acudir. També creuen que hi ha agents de policia que treballen perquè volen millorar el món i servir la societat, i que les conductes sexistes o racistes no són generalitzades. Els joves que pertanyen al perfil positiu/neutre tendeixen a justificar-se amb contactes positius que han tingut amb agents de policia, en què s'han sentit protegits i/o tractats amb un to respectuós i amigable.

“A lo mejor te quejas de lo bordes que son, pero realmente, cuando pasa algo, lo primero que hacemos es recurrir a los policías. Hay cosas buenas y malas” (noi 16 a 18 anys)

“A veces te vacilan y te hablan mal, pero si me pasa algo quien te puede ayudar es la policía” (noia 16 a 18 anys)

“No tots són racistes” (noi 19 a 24 anys)

“Diria que a la poli hi ha de tot i que és un cos per a frustrats als que els hi roben el bocata i han d'exercir la seva força i són uns acomplexats i d'altra banda que hi ha gent que s'apunta a la poli per fer un món millor” (noi 19 a 24 anys)

“Yo casi no tuve experiencias con la policía y las pocas que tuve tranqui. Admitiendo que no estamos haciendo algo bien” (noia +24 anys)

3.2.2. Els joves avui: Preferències i valors

En els dos *focus groups* moderats per GESOP, les primeres qüestions feien referència al **sistema de valors de les i els joves**, és a dir, **tot allò que valoren positivament i tot allò que rebutgen**. Entre els principals aspectes més valorats per les i els joves, destaca una forta preferència per sortir de festa, desconnectar, passar-s'ho bé, sentir-se lliure i autònom. Els joves entrevistats comparteixen una aversió i desconfort cap a les obligacions com els estudis o la feina i a la dependència d'adults com els pares o els professors, davant la qual la diversió i la festa es presenta com un escenari desitjable, quasi com una escapatòria.

En aquest escenari de diversió i d'evasió, els amics constitueixen un altre pilar fonamental (*“Baso la meva vida en el grup d'amics”*). Amb els amics, les i els joves busquen estar a gust, riure i també evadir-se. En comparació amb els amics, la família es menciona molt menys, sobretot entre els més grans. Només alguns joves d'entre 16 i 18 anys reconeixen a la família com a essencial perquè *“et crien, t'han educat”, “han forjado tu personalidad”*. Sobretot entre els nois, juntament amb la festa i divertir-se, l'esport també es presenta com un hàbit que valoren de manera molt positiva. Els ajuda a sentir-se

saludables, a tenir més confiança en ells mateixos i a superar-se; aquí també es repeteix la voluntat d'evadir-se. Finalment, com a valors generals, destaca mantenir una ment oberta i no conformar-se, ser generós i humil, respectar els altres i saber fer autocrítica.

Per altra banda, **entre els conceptes que rebutgen, es repeteix la idea de les obligacions com la feina, els estudis i els exàmens, no tenir autonomia i dependre dels adults.** A aquesta sensació n'afegeixen d'altres com la frustració que els genera el sistema educatiu o els dubtes sobre les sortides professionals. Pel que fa als valors pròpiament dits, rebutgen l'egoisme, les mentides, la falsedat, el narcisisme i actuar per interès propi. També destaca un rebuig explícit cap a la violència i les baralles, i cap a la inseguretat que aquestes situacions els fan sentir.

Aprofundint en el tema de la violència, aquesta està molt present en el grup més jove, d'entre 16 i 18 anys, especialment en entorns de festa i d'oci nocturn, com ara botellots, macrobotellots i discoteques, tot i que també es troben situacions violentes en altres entorns, com ara baralles en partits de futbol.

Tots els participants en el grup de discussió d'entre 16 i 18 anys han estat testimonis o s'han vist involucrats en actes violents en contextos de festa i botellot, com ara baralles, robatoris forçats, destrosses del vehicles i altres béns en l'espai públic, agressions i intimidacions, així com assetjaments a noies i altres agressions. En general hi ha rebuig cap a aquestes conductes i es tendeixen a esquivar o, si són greus, a marxar a casa, en part per la inseguretat que generen, especialment entre les noies. Tanmateix, no els sorprèn que passi ni els preocupa en excés, ho consideren part de la normalitat quan es surt de festa en certs ambients, com per exemple en els botellots massius.

"De festa, en plan que la gente se lía a botellazos, estás normal y de repente ves a alguien corriendo, se lían a botellazos, uno saca una navaja..." (noia 16 a 18 anys)

"Vas pel carrer i et comencen a dir algo o et segueixen" (noia 16 a 18 anys)

"És una sensació de no estar segura ni al teu propi barri, vigila el mòbil, vigila l'amiga que li han dit algo i no hi és. Moltes vegades només sortir ja veus que serà una nit no del tot segura i això no m'agrada gens" (noia 16 a 18 anys)

"Estaba con mis amigos tan normal en Can Fabra y de repende vi como una avalancha, encima de un chaval y lo apuñalaron" (noi 16 a 18 anys)

Tot i que poden haver participat en alguna situació com per exemple una baralla, principalment per part dels nois i per demostrar alguna cosa davant dels amics, en general la violència es tendeix a percebre com un fenomen aliè i vinculat a perfils més aviat problemàtics (*"liantes"*, *"xusma"*, *"persones que busquen barallar-se"*). Si se'ls pregunta pels motius que incentiven aquest tipus de comportaments violents, les i els joves fan referència a factors diversos com per exemple el cansament per la pandèmia, per una falta de socialització i la impossibilitat de desfogar-se i evadir-se; la frustració que els genera la criminalització de les i els joves per part dels mitjans i dels adults, i la masculinitat hegemònica agressiva,

una pressió social per mostrar-se agressiu que afecta principalment els nois i que queda reflectida en conceptes com l'univers MDLR o la música Drill. També apel·len a explicacions més contextuals, com ara les aglomeracions de gent o simplement l'impuls del moment i les ganes de sentir l'adrenalina.

“Van a los botellones a liarla y a robar” (noi 16 a 18 anys)

“Lo que pasa cuando empieza una pelea, como que se empiezan a alborotar y por cualquier cosa ya se va a la mierda la noche” (noi 16 a 18 anys)

“Quan vas amb els teus amics tens la necessitat de ser un macho” (noi 19 a 24 anys)

“Tinc un colega que quan va sol és normal i amb els camaradas se crece un montón” (noi 19 a 24 anys)

“Cuando la haces te diviertes pero luego dices, para qué lo hago?” (noi 16 a 18 anys)

3.2.3. Els botellots des de la perspectiva de les i els joves i com a factor de risc

Els botellots es defineixen com a reunions de diferents grups de joves en espais públics per consumir begudes alcohòliques, comprades prèviament en botigues o supermercats, i socialitzar. A partir d'aquesta definició general, **el concepte de botellot pot agafar diferents matisos, tal i com s'ha pogut observar a partir dels focus groups i la guerrilla etnogràfica: pot dur-se a terme a un parc / plaça / platja asseguts, a un pàrquing des del cotxe, al carrer drets o fins i tot al transport públic; pot tenir lloc abans d'anar a la discoteca, al sortir d'un bar o discoteca o pot tractar-se com a destinació final; pot compondre-se d'un grup petit, un grup gran, diversos grups o una multitud – el macrobotellot.**

En un botellot, pot haver-hi molt soroll o tranquil·litat, música o conversa, però sempre hi ha un mateix factor comú: l'alcohol. Sovint, la graduació de les begudes alcohòliques depèn de si després es va a una festa o discoteca o no. Si s'hi va, es tendeix a consumir alcohol d'alta graduació combinat amb refrescos, en ampolles de 2 litres o bé repartit en ampolles de 250ml per ser més fàcils de guardar i d'amagar; del contrari, el consum de cervesa és el més freqüent. Normalment, la intenció és assolir un punt d'embriaguesa que permeti desinhibir-se abans d'entrar a la discoteca, tot i que sovint s'arriba a nivells més alts dels esperats.

A partir de l'anàlisi qualitativa – els dos focus groups i la guerrilla etnogràfica –, s'identifiquen els aspectes positius i els aspectes negatius dels botellots des del punt de vista de les i els joves. L'objectiu és entendre què és el que els motiva a assistir als botellots en comparació amb altres alternatives d'oci, i quins són els inconvenients i les problemàtiques que creuen que s'han d'adreçar.

Arran dels aspectes positius i negatius derivats dels botellots, els propis joves que participen en els grups de discussió introdueixen algunes propostes perquè aquest fenomen sigui més positiu tant per a ells com pels veïns i la societat en general. Algunes d'aquestes propostes són: impartir xerrades a les

escoles sobre el consum conscient d'alcohol i de drogues, i sobre una idea sana de diversió i socialització; problematitzar i visibilitzar la banalització del consum d'alcohol; incorporar més lavabos públics a les zones on es fan botellots; crear espais habilitats per a poder consumir alcohol a l'espai públic sense molestar a veïns/es; no multar per beure alcohol, només si s'està fent soroll o s'està molestant; afegir punts de recollida de residus; desestigmatitzar els botellots i la imatge de les i els joves als mitjans, i no prohibir el consum de cervesa al carrer a majors de 18 anys.

BOTELLOTS

Aspectes positius i/o motivadors

- Divertir-se, riure, "anar content"
- Estar amb els amics
- Preu econòmic, en comparació amb bars i sobretot discoteques
- Xerrar i fer jocs, en comparació amb les discoteques
- Facilitat, en comparació amb beure a casa (no s'ha de netejar, menys problemes amb els veïns...)
- Conèixer a gent nova
- Possibilitat de consumir alcohol si ets menor de 18 anys
- Possibilitat d'improvisar, en comparació amb discoteques i entrades anticipades
- Informalitat, sense codi de vestimenta
- Comodat, no hi ha necessitat de desplaçament
- Aire lliure

Aspectes negatius i/o problemàtics

- Il·legalitat, perill de rebre una multa
- Fred a l'hivern
- Inseguretat, violència (robatoris, baralles i assetjaments), sobretot entre les i els joves menors de 18 anys*
- Falta d'espais per orinar*
- Vòmits / indisposicions*
- Brutícia, si no es recullen els residus*
- Possibilitat de fer soroll i molestar els veïns*
- Estigmatització, per part dels mitjans de comunicació i d'alguns pares

* Aspectes problemàtics també a nivell cívic/social, que s'han de procurar evitar.

Tal i com ja s'ha mencionat en el diagnòstic de l'estudi, **no és estrany presenciar situacions de violència als botellots, especialment quan aquests són massius**, com ara els que es celebren durant les Festes de la Mercè, les Festes de la Universitat Autònoma de Barcelona o les Festes Majors. Els joves entrevistats detecten un augment de la violència des de la pandèmia o inclús una mica abans, i els més afectats són els més joves, d'entre 16 i 18 anys, que narren amb normalitat situacions violentes que han presenciat, com per exemple una agressió d'un grup de joves contra una persona sense sostre amb una arma d'electroxoc, baralles amb ampolles de vidre, o assetjament pel carrer. **Més enllà de la inseguretat derivada de trobar-se en situacions d'aquestes, també és molt freqüent ser víctima de robatoris i presenciar persones fent malbé el mobiliari urbà o propietats privades.** Tot i que en general les actituds per part de les i els joves entrevistats són de rebuig contra les conductes de violència, també hi ha certa acceptació i normalització del fenomen, de manera que davant de fets violents la reacció més freqüent és apartar-se o ignorar-ho, però sense marxar o intervenir.

“Estábamos en Sarrià unas 40 personas y de repente vinieron unos 20 de la Zona Franca a robar, pegar y de todo. Un amigo nos avisó de que nos fuéramos y recuerdo salir corriendo y girarme y ver a un chico sangrando en el suelo con la cara reventada” (noia 16 a 18 anys)

“Estábamos en el parking de malalts de festa y vinieron unos a pedirnos alcohol, uno llevaba las manos manchadas de sangre. Se fueron a otro lado y de repente veo una botella hacia mí, que me da y me mata” (noia 16 a 18 anys)

“Cuando empecé a ver que quemaban cosas me fui” (noi 16 a 18 anys)

“Vam marxar a Poble Nou a seguir-la” (noi 16 a 18 anys)

“Hay vídeos rompiendo un chiringuito. Se subieron encima y se cayó el techo. Está fatal, a la gente se le fue la olla” (noia 16 a 18 anys)

“Si ves piensas, vaya fantasma. Y te alejas” (noi 16 a 18 anys)

“Hi van haver moltes baralles, bastant violent tot. No m'havia passat mai” (noi 19 a 24 anys)

“Aquest any hi havia més crispació, et volien pegar per res” (noia 19 a 24 anys)

A més a més, **els botellots constitueixen un dels escenaris en què els contactes entre joves i policia són més freqüents, especialment per motiu d'una multa.** Segons les opinions de les i els joves la policia es percep en el context de botellot principalment com a agent controlador i repressiu, habitual, que implica estar en alerta per amagar-se o sortir corrents si apareix i evitar el risc d'una multa. En el grup de les i els joves més grans, d'entre 19 i 24 anys, quasi tots han estat multats una o més vegades per haver begut al carrer i, en alguns casos, també per cometre altres infraccions, com per exemple fer massa soroll. Tot i que la multa per beure alcohol a la via pública es considera molt baixa, sovint s'acompanya d'importos més elevats per altres infraccions i s'hi suma el respecte davant altres conseqüències, com el fet de tenir antecedents registrats o una mala reacció dels pares.

“És veure la llum blava i que entri el pànic massiu” (noia 16 a 18 anys)

“M’han multat 3 o 4 cops. En una estava bevent però a l’altre no perquè matinava el dia següent i em van multar igual” (noi 19 a 24 anys)

“La multa era de 15 eur, va ser quasi un meme ” (noi 19 a 24 anys)

“Em van multar el primer cop que anava a Razzmatazz, a sota el pont” (noia 19 a 24 anys)

Finalment, **més enllà dels factors recollits en la literatura, hi ha una sèrie de factors també presents en botellots i sobretot macrobotellots i que, segons l’opinió de cos dels Mossos d’Esquadra, influeixen sobre l’agressivitat de les i els joves que hi participen**. Un d’aquests factors és l’**anonimat**: la identitat i la responsabilitat individual es dilueixen en la massa de gent; els mateixos joves que inicien les baralles o els enfrontaments són incapaços de fer el mateix de manera aïllada. Per tant, s’espera més agressivitat com més multitudinaris siguin els botellots. A l’anonimat s’afegeix la **impunitat**: molts de les i els joves que cometen actes delictius com els enfrontaments contra la policia en contextos multitudinaris no són identificats i, per tant, no assumeixen el cost d’una multa o un arrest. Finalment, un tercer factor consisteix en l’**absència normativa** dels botellots massius; moltes vegades, els agents de policia no poden accedir-hi pel perill d’un enfrontament en massa per part del jovent. La majoria de joves valoren aquesta absència normativa com un aspecte positiu dels botellots, però quan alguns grups oportunistes s’aprofiten del buit legal per cometre delictes – per exemple, furts o agressions sexuals –, són els propis joves qui assenyalen i culpabilitzen la manca d’actius policials per prevenir els delictes comesos.

4. REVISIÓ D'INTERVENCIIONS EN ALTRES PAÏSOS I REGIONS I RECOMANACIONS PEL CONTEXT CATALÀ

El present apartat s'elabora atenent els factors que determinen la relació entre la policia i les i els joves, identificats en l'apartat 2. Es revisen les intervencions que incideixen en els factors en qüestió – tracte just i respectuós dels agents de policia, aspectes sociodemogràfics i factors contextuals de l'oci nocturn – i que, en darrera instància, tenen la capacitat de millorar les percepcions i conductes dels ciutadans envers la policia i el compliment d'aquests de la llei. En primer lloc, s'exposen les intervencions dissenyades a partir de la teoria de la justícia processal, majoritàriament formacions dirigides als agents de policia; posteriorment es revisen intervencions dirigides a col·lectius específics, atenent les diferents realitats de les i els joves i la manera com aquestes determinen la seva relació amb l'autoritat; finalment, es comenten les intervencions que procuren modificar els factors contextuals de l'oci nocturn que incentiven el consum excessiu d'alcohol i la violència i delinqüència que se'n deriven.

Moltes de les intervencions analitzades es beneficien dels aprenentatges de les ciències del comportament. **Les ciència del comportament introdueixen elements de la psicologia, la neurociència i l'economia del comportament per a comprendre de quina manera es produeixen les decisions i l'acció humana.** El nostre comportament es troba influït per nombrosos factors, com les emocions, la capacitat de processament de la informació disponible, les pròpia voluntat, i fins i tot la forma en la qual se'ns presenta la informació. Així, el fet de comprendre i incorporar aquells factors que incideixen sobre la conducta humana, permet dissenyar programes més eficients per tal de millorar la relació entre els cossos policials i les persones joves.

4.1. Justícia processal: formacions i protocols pels agents de policia

D'acord amb literatura revisada en l'apartat 2.1., existeix una associació positiva clara entre un tracte respectuós, digne i neutral per part dels agents de policia, i la confiança i la percepció de legitimitat de la policia per part dels ciutadans. Aquest fet es tradueix en una major predisposició dels ciutadans a cooperar i complir la llei, i en últim terme, també en una reducció de la criminalitat.

Des de l'acadèmia es manté el consens que la justícia processal forma part de la solució davant d'una crisi de confiança en la policia i una falta de compliment la llei per part de la ciutadania, almenys en països de parla anglesa com els Estats Units, Regne Unit o Austràlia, on es produeix la majoria de la literatura. Arran d'aquest consens, **des de les institucions ja s'han implementat iniciatives i fulls de ruta per incorporar la perspectiva de la justícia processal en la configuració dels cossos policials.** L'exemple

més destacable el trobem en el "[President's Task Force on 21st Century Policing \(2015\)](#)", un ordre executiu de l'aleshores President Barack Obama per identificar pràctiques i recomanacions que ajudessin els cossos policials a reduir la criminalitat sense perdre la confiança o els vincles amb els individus. De les sis línies de recomanació establertes, una es basa en la formació dels agents per assegurar una policia justa i imparcial basada en els components de la justícia processal.

Tanmateix, reconèixer un vincle positiu entre la justícia processal i les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia no és suficient per passar de la teoria a la pràctica; s'ha de demostrar que aquesta relació és causal. En altres paraules, **cal corroborar que iniciatives concretes com la formació dels agents en el tracte just i respectuós resulten efectives a l'hora d'alterar les percepcions i el comportament dels ciutadans**. En aquesta direcció, la literatura existent és més escassa. A continuació, es revisen quatre Proves Controlades Aleatòries (o *Randomized Control Trials [RCT]*) que indiquen causalitat en els efectes d'algunes intervencions, formacions i protocols en justícia processal sobre el comportament dels propis agents i sobre les percepcions i conductes dels ciutadans.

Queensland Community Engagement Trial (QCET), Austràlia

Mazerolle et al. (2012) són responsables del primer RCT dut a terme per analitzar l'impacte causal de la justícia processal sobre les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia. Durant set mesos, en 60 punts estacionaris per a proves aleatòries d'alcoholèmia de Brisbane (Austràlia), la meitat dels agents feien les proves mitjançant un **guió que garantís un tracte processalment just**, mentre que la resta d'agents les feien de manera habitual. L'ús del guió o la falta d'aquest s'establí de manera aleatòria.

A partir de les respostes obtingudes a través de 20.000 enquestes completades pels ciutadans després d'interactuar amb els agents, els autors van concloure que, de mitjana, els ciutadans que havien rebut el tracte processalment just eren més propensos a indicar que havien complert la llei ("He fet tot el que la policia m'ha indicat"), a estar satisfets amb l'agent de policia responsable ("Estic satisfet amb la manera com l'agent de policia ha dut a terme la prova d'alcoholèmia") i a reconèixer que la seva visió sobre beure i conduir havia canviat després del trobament ("L'experiència arran de la prova aleatòria d'alcoholèmia ha canviat la teva visió sobre beure i conduir?"), en comparació amb els ciutadans que seguien la prova d'alcoholèmia habitual.

En un segon estudi sobre el mateix experiment Mazerolle et al. (2013) es demostrava que els ciutadans que havien considerat que els agents havien estat processalment justos durant la prova aleatòria d'alcoholèmia ("L'agent de policia m'ha tractat amb dignitat i respecte", entre d'altres) eren més propensos a catalogar a la policia com a processalment justa, a estar satisfets amb el cos i a reconèixer la legitimitat de la policia en general, en comparació amb els qui havien rebut el tracte habitual.

Finalment, en el tercer estudi (Murphy et al., 2014), els autors conclouien que els ciutadans exposats a la condició de tractament en la prova aleatòria d'alcoholèmia eren significativament més propensos a confiar en l'agent ("L'agent de policia era de fiar"), un efecte que es mantenia en controlar per les percepcions generals dels individus sobre l'equitat ("La policia sempre es mostra educada quan tracta amb la ciutadania") i l'efectivitat dels cossos policials ("Què tan bé creus que la policia resol la criminalitat a la teva localitat"), més enllà dels controls demogràfics. Tanmateix, no es va detectar cap relació entre rebre el tractament processalment just i el sentiment d'obligació a obeir les ordres de la policia ("Sento una obligació moral a obeir a la policia") o la voluntat general de cooperar-hi ("Què tan probable seria que truquessis a la policia per reportar un crim?").

Low-cost supervision, training, and policing in the community, Estats Units

Owens et al. (2018) en col·laboració amb el Departament de Policia de Seattle (Washington), van implementar i estudiar l'efecte d'una intervenció molt poc costosa sobre les interaccions posteriors entre agents de policia i ciutadans. Aquesta intervenció consistia en una reunió d'una hora entre l'agent de policia i el seu supervisor per reflexionar sobre el raonament utilitzat en una interacció amb un ciutadà seleccionada a l'atzar. Durant la reunió, el supervisor seguia un guió preestablert que incorporava la justícia processal, tant en el procés de reflexió com en el tracte del propi supervisor cap a l'agent de policia. Aquesta idea es basa en el supòsit que **s'espera que els agents de policia tractin a la ciutadania de manera justa, neutral i respectuosa si ells també reben aquest mateix tracte per part dels companys i supervisors dins del cos policial.**

Durant sis mesos, els agents de policia més susceptibles d'interactuar amb ciutadans de manera insatisfactòria van participar de manera aleatòria en el programa. En les sis setmanes posteriors a la reunió amb el supervisor, els agents que havien participat en el procés de reflexió eren menys propensos a resoldre incidents amb una detenció i a veure's involucrats en incidents amb ús de la força, en comparació amb els agents que no hi havien participat. Tècnicament, no hi hauria d'haver relació entre la justícia processal i les detencions o l'ús de la força, però a la realitat estan connectats en la mesura que, algunes vegades, són mesures desproporcionades que no responen al principi de neutralitat. En aquests casos, l'ús de la força és l'oposat a un tracte processalment just.

Home visits and community policing, Estats Units

Peyton et al. (2019) van dur a terme un experiment controlat aleatori a New Haven (Connecticut, Estats Units) amb el propòsit de demostrar la relació causal entre una interacció positiva entre agents i ciutadans i la millora en les actituds del públic envers la policia. La intervenció consistia en què els agents de policia visitessin de manera no anunciada els veïns i veïnes dels 10 districtes policials, seleccionats de manera aleatòria. Durant aquestes visites, **els agents – després d'assegurar**

que no hi havia cap perill per no alertar els residents – es presentaven formalment i demanaven opinió als ciutadans sobre els problemes del veïnat i la feina dels cossos policials, mantenint una conversa d'uns deu minuts. Durant la conversa els agents mantenien un to respectuós i formal, i feien ús d'estratègies que havien demostrat ser efectives en afavorir contactes interpersonals positius.

A través de tres enquestes – una prèvia a la intervenció, una altra al cap de 3 dies després de les visites i una tercera al cap de 21 dies –, completades des de les cases que havien estat intervingudes i les que no, es va detectar una millora evident en la percepció de la legitimitat i efectivitat de la policia per part dels individus que havien mantingut una conversa amb els agents, tant 3 dies com 21 dies després d'aquesta. També destacava un efecte positiu sobre la voluntat de cooperar amb la policia i complir la llei, tot i que menys intens. Addicionalment, la magnitud de l'efecte positiu de la visita sobre les actituds envers la policia era més elevada entre les persones d'ètnia minoritària i entre les persones que inicialment valoraven pitjor a la policia, respecte a la resta.

Els autors van aconseguir demostrar, per tant, l'efecte causal d'un sol contacte satisfactori entre els agents de policia i la ciutadania sobre la legitimitat de la policia percebuda pels individus, la voluntat de cooperar amb la policia i la predisposició a complir la llei. En altres paraules, **van demostrar la causalitat en la cadena de factors exposada per la teoria de la justícia processal**.

Procedural justice training at crime hot spots, Estats Units

En l'estudi més recent, elaborat per Weisburd et al. (2022) es van seleccionar a l'atzar 28 agents de policia que treballaven en 120 dels 'hot spots' (punts calents de delinqüència, és a dir, àrees on es cometen el major nombre de delictes) en tres ciutats dels Estats Units, i se'ls va assignar aleatòriament una **formació intensiva de 40 hores** repartides en cinc dies sobre la visió i els components de la justícia processal.

A partir d'enquestes elaborades pels propis agents, observacions socials sistemàtiques (SSO), enquestes als veïns de les àrees en qüestió abans i després de l'experiment, i dades de criminalitat en el territori, els autors van detectar una sèrie de resultats importants. En primer lloc, els agents de policia que havien rebut la formació presentaven, de mitjana, un coneixement major sobre justícia processal i uns comportaments més favorables en les interaccions amb els ciutadans – donar veu als ciutadans, mostrar-se neutrals i respectuosos –, en comparació amb els que no l'havien rebut. A més a més, en línia amb l'estudi anterior, els primers eren menys propensos a culminar una interacció amb una detenció que els segons.

Per altra banda, tot i que els autors no van detectar cap diferència en termes de reconeixement de la legitimitat de la policia, els veïns dels 'hot spots' en què els agents no havien rebut la formació eren més propensos a catalogar els agents de policia en general com a acusadors i com a individus que fan un ús excessiu de la força, en comparació amb els veïns dels 'hot spots' amb agents de

polícia que havien rebut la formació. Finalment, les estadístiques sobre criminalitat indicaven una davallada dels incidents en un 14% als 'hot spots' on s'havia implementat la formació en comparació amb la resta, durant el període de 9 mesos en què durava l'experiment.

Finalment, destaca una línia d'investigació molt recent que **analitza l'ús de càmeres corporals que registren el comportament dels agents en les interaccions amb els individus i l'impacte d'aquest sobre les percepcions de la justícia processal dels agents** i sobre el reconeixement de la seva legitimitat. Un exemple és el de Demir et al. (2020), on a través d'un quasi-experiment a Turquia demostren que del total de 624 conductors aturats per la policia en una parada de trànsit, aquells qui interactuen amb agents que duen càmeres corporals perceben de mitjana una major justícia processal i una major legitimitat de la policia, en comparació amb els conductors que interactuen amb agents sense càmera, encara que cap dels agents en qüestió hagi rebut formació en justícia processal. En la mateixa línia, Barbosa et al. (2021) detecten, en un experiment implementat a Brazil amb 450 agents de policia, que el fet de dur càmeres corporals redueix l'ús de la força i les detencions per part de la policia. Aquest efecte tendeix a notificar-se en interaccions classificades com a poc serioses, i és més intens entre els agents de policia que són més joves.

Malgrat que existeixen altres estudis similars, la majoria són quasi-experimentals, és a dir, no permeten parlar d'efectes causals; només analitzen els resultats de les formacions sobre les actituds dels agents, sense tractar com es comporten en interaccions reals amb els ciutadans; no es detecten alguns dels resultats esperats sota el compliment de la teoria de la justícia processal, i/o els resultats no són consistents entre els diferents estudis. Dos exemples notables d'aquesta literatura són Skogan et al. (2015) i Wood et al. (2020). Destaca també MacQueen & Bradford (2017), on s'analitza per què s'obtenen resultats diferents dels esperats en un experiment a Escòcia dut a terme prèviament per detectar una causalitat positiva de la justícia processal sobre les percepcions de la ciutadania.

Així, tot i la literatura que estableix una relació teòrica entre la justícia processal dels agents i les percepcions i actituds de la ciutadania, i tot i l'atractiu dels resultats dels estudis experimentals revisats en aquest apartat, la conclusió més prudent indica que, **de moment, l'evidència causal no és suficient com per afirmar que els programes en justícia processal inevitablement generen una millora en les percepcions de la ciutadania envers la policia i en el compliment de la llei** (Nagin & Telep, 2017), com serien les formacions dirigides als agents policials. A més a més, el present informe tracta la relació entre la policia i les i els joves, un col·lectiu que passa desaparcebut en la literatura sobre els efectes causals de la justícia processal sobre la relació entre agents i ciutadans. **La falta d'estudis sobre les percepcions i actituds de les i els joves envers la policia suposa, per tant, un repte addicional a l'hora de traduir les conclusions teòriques de l'acadèmia en polítiques públiques concretes que permetin millorar la relació entre la policia i el jovent.**

Tanmateix, una falta de consens acadèmic respecte l'efecte causal dels programes en justícia processal sobre el compliment de la llei o la percepció de la legitimitat no significa que s'hagi de renunciar a la implementació de polítiques que fomentin un tracte digne i respectuós de la policia cap a tots els

individus. El tractament processalment just de les i els joves i dels ciutadans en general és un fi important en sí mateix, tant en la seva vessant social com ètica (Nagin & Telep, 2020). Per tant, **cal impulsar polítiques dirigides a millorar el tracte dels policies cap als ciutadans, perquè aquest ja és un resultat valuós per sí mateix i necessari en una societat democràtica**; al seu torn, aquestes polítiques són susceptibles de millorar les percepcions i actituds de la ciutadania envers la policia i envers la llei. Això implica no només l'ús de programes de formació i protocols en justícia processal dirigits als agents de policia, sinó també mecanismes per controlar i premiar el comportament processalment just d'aquests, com per exemple la recollida i explotació d'indicadors com la satisfacció dels ciutadans amb les interaccions amb agents, l'ús de càmeres corporals i sistemes promocionals que contemplin la justícia processal en el tracte dels agents.

RECOMANACIONS

- Garantir que la justícia processal, assegurant una intervenció policial justa i imparcial, forma part del disseny de les accions i polítiques policials envers la població jove.
- Treballar en la formació dels agents justícia processal i fer ús de guió que garanteixin un tracte processalment just en les interaccions amb la població jove.
- Treballar en la recollida i explotació de dades i l'ús d'indicadors vinculats a la justícia processal, així com de sistemes promocionals que els contemplin.

4.2. Intervencions dirigides a col·lectius específics

En comparació amb les intervencions que pretenen alterar els factors determinants de la relació entre joves i policia – justícia processal i factors contextuais de l'oci nocturn –, resulta difícil trobar polítiques recomanable que intentin alterar la influència de les característiques i el rerefons socioeconòmic de les i els joves sobre les seves percepcions envers la policia, que s'analitzaven al punt 2.2. d'aquest informe. **El més proper a aquestes són les intervencions que es dirigeixen a grups específics de joves, amb unes característiques individuals particulars, com per exemple una major propensió a la delinqüència o una major vulnerabilitat pel que fa a la seva situació socioeconòmica.** A continuació, s'exposen tres exemples que destaquen per la seva efectivitat i/o idoneïtat en la implementació.

Iniciatives per a col·lectius específics, Estats Units

Són diversos els programes que busquen reduir la violència i la criminalitat enfocant-se en col·lectius específics, especialment implementats als Estats Units. Un exemple és el projecte “Becoming a Man”¹¹, implementat a Chicago i dirigit a nois estudiants de batxillerat que viuen als districtes més pobres de la ciutat. La intervenció consisteix a **oferir sessions grupals durant la jornada escolar per aprendre a gestionar millor la presa de decisions en situacions d’alt risc**.

Una rigorosa avaluació d’aquest programa va demostrar que la participació en el mateix va reduir les detencions per delictes violents entre un 45 i un 50% i va augmentar en un 19% la taxa de joves que finalitzaven els estudis secundaris. Un programa molt similar, a Illinois, però dirigit específicament a joves especialment conflictius, va aconseguir reduir les taxes de reincidència en un 21% (Heller et al., 2017).

Community Safety Workers, diversos països

Són diversos els països, com Anglaterra, França o Austràlia, on han sorgit un conjunt de noves "professions" en el marc de la seguretat comunitària. Sovint es dirigeixen a barris o zones desfavorides, i/o zones considerades d’especial risc. Cada país ha adoptat diferents particularitats en el disseny d’aquests mediadors intermedis entre la comunitat i els cossos policials, però tenen en comú que el rol es defineix per abordar les conseqüències de la manca de cohesió i control socials i els sentiments d’inseguretat en entorns i comunitats propensos a la delinqüència. **Les professions de seguretat comunitària sovint són considerades com a funcions auxiliars o temporals per part d’altres actors, com aquells que implementen programes i els propis treballadors de seguretat comunitària**. En alguns casos estan pensats específicament com a iniciatives de creació d’ocupació i formació laboral, i en altres com a rols voluntaris. L’avaluació d’aquests programes o iniciatives és escassa i d’abast limitat, però en general demostren que aquestes iniciatives s’han iniciat de forma exitosa, però la seva sostenibilitat és molt complicada (Gray, et. al., 2006)¹².

¹¹ Per a més informació, consultar l’enllaç: <https://www.bhub.org/project/becoming-a-man-improving-decisions-reducing-crime/>

¹² Per a més informació veure programes dirigits als cossos policials, com “Policing the Teen Brain” o “In the Presence of Children” (<https://strategiesforyouth.org/services/overview-law-enforcement/>), o dirigits als joves i les seves comunitats, com “Juvenile Justice Jeopardy” o “Tools for Youth” (<https://strategiesforyouth.org/services/overview-youth-communities/>).

Babies of the Borough, Londres

La vida en comunitat, sobretot en zones d'elevada densitat, obliga a compartir l'espai públic entre una gran quantitat de persones. Preservar la convivència i el gaudi ple de l'espai públic per part de tota la ciutadania requereix el compromís i respecte mutu d'una sèrie de mesures i conductes. El fet de no seguir-les pot pertorbar o deteriorar la convivència, afectant la qualitat de vida i/o impedit l'exercici d'alguns drets bàsics.

Els disturbis de Londres de 2011 van generar una ona de vandalisme sobre empreses i comerços locals, saquejos i problemes de comportament antisocial en molts districtes. **Amb l'objectiu de millorar la convivència en l'espai públic i reduir els comportament antisocials, tot fent ús dels aprenentatges de les ciències del comportament, les autoritats del districte de Greenwich van pintar les persianes de les botigues locals que inicialment havien estat víctimes d'atacs vandàlics amb els rostres dels bebès locals del districte**¹³.

En aquest sentit, es va tenir en compte que les accions de vandalisme poden estar motivades per un sentiment de reciprocitat negativa, el qual pot respondre a una sensació d'injustícia que s'equilibra mitjançant l'acte vandàlic. Alhora, es podia fer servir la pressió social, ja que el fet d'actuar en grup moltes vegades genera determinades expectatives de comportament, tant positives com negatives. Per això, en comptes d'incrementar la presència policial per reduir el vandalisme es va treballar dissenyant noves normes socials pintant les persianes dels negocis i les façanes de les cases amb imatges dels infants del barri, les quals evoquen un sentiment d'afecte en els éssers humans i de pertinença al grup. Amb aquesta intervenció es va aconseguir una reducció del comportament antisocial general en el districte d'un 24%. Les pintures encara hi són, ja que els comerciants han adoptat la idea com a pròpia, ampliant la seva aplicació. Addicionalment, estudis qualitius mostren indicis que les pintures han fomentat la cohesió social a partir d'una major sensació de pertinença al barri.

RECOMANACIONS

- Adaptar les intervencions policials a les necessitats específiques de les persones joves, així com el context on es desenvolupen aquestes intervencions.
- Comptar amb diagnòstics d'aquest col·lectiu i les seves característiques i necessitats.
- Fer ús de les ciències del comportament en el disseny de les intervencions, per millorar la seva efectivitat.

¹³ Per a més informació sobre aquesta intervenció, visitar l'enllaç: <https://www.local.gov.uk/case-studies/babies-borough-using-behavioural-insights-reduce-anti-social-behaviour>

4.3. L'oci nocturn: reducció de la violència i la delinqüència derivada del consum d'alcohol

A Europa, la reducció del consum d'alcohol i dels danys que se'n deriven es considera una prioritat pública, no només per les externalitats negatives sobre terceres persones sinó pel dany que recau sobre els propis consumidors, especialment els més joves¹⁴. L'any 2016, el 19% de les morts en les i els joves europeus d'entre 15 i 19 anys eren atribuïbles al consum d'alcohol, un percentatge que augmentava al 23,3% en les i els joves d'entre 20 i 24 anys, tant a través de la violència, accidents de tràfic o incidents involuntaris (WHO Regional Office for Europe, 2019). La relació causal entre el consum d'alcohol i la propensió a la violència i a la criminalitat, establerta en la literatura (Homel & Clark, 1994), és especialment evident en el marc de l'oci nocturn (Graham et al., 2011). En un estudi elaborat a Anglaterra i Gal·les l'any 2009, es determinava que 1 de cada 5 incidents de violència tenien lloc dins o prop d'establiments nocturns com pubs, bars i discoteques, i la gran majoria ocorrien després que l'autor dels fets hagués estat bevent alcohol (Kershaw et al., 2008).

Arran d'aquests fets, **al llarg dels anys s'han implementat una sèrie de mesures en diferents països arreu del món per prevenir i/o reduir les externalitats negatives que es deriven del consum d'alcohol en el context de l'oci nocturn**. Es combinen intervencions "clàssiques" (Calafat et al., 2009) – l'increment del preu o dels impostos associats al consum de begudes alcohòliques, la manipulació de la franja horària o del nombre d'establiments en què es pot vendre alcohol, i la legislació contra la publicitat i promoció de l'alcohol –, amb d'altres que mantenen un enfoc més local. En aquest apartat, ens centrarem en les intervencions de caràcter local, que no requereixen incidir en la legislació nacional o internacional. Tot i que la majoria d'estudis sobre intervencions d'aquest tipus es produeixen a països com els Estats Units o Austràlia, a nivell europeu destaquem el projecte FASE (*Focus on Alcohol Safe Environments*), el qual identifica les millors pràctiques a l'hora de minimitzar de manera efectiva els danys derivats del consum d'alcohol.

Els dos tipus d'intervencions més destacables des del punt de vista dels cossos policials són: (1) *front-line policing, monitoring and regulating* – la presència visible i freqüent d'agents de policia a les zones i establiments més conflictius, i la discreció d'aquests a l'hora de multar o detenir els individus que consideren més perillosos, juntament amb inspeccions i visites als establiments que presenten un risc major d'incident per garantir un servei responsable i un entorn segur per part dels individus a càrrec de l'establiment –, i (2) *collaborative partnership strategies* – acords i projectes comunitaris que inclouen diferents intervencions per part d'agents locals més enllà de la policia, com els responsables dels establiments nocturns on es serveixen begudes alcohòliques, els polítics, els agents sanitaris i

¹⁴ Veure "European Alcohol Strategy" de la Unió Europea (<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu-alcohol-strategy.html>).

educatius, etcètera. A continuació, s'exposen un parell d'intervencions de cada tipus, l'efectivitat de les quals està recolzada amb evidència.

Front-line policing, monitoring, and regulating

Un programa exemplar és el TASC (*Tackling Alcohol-Related Street Crime*), implementat l'any 2000 a Cardiff, Regne Unit, per reduir la violència i la criminalitat derivada del consum d'alcohol en l'oci nocturn. Entre les diferents mesures implementades, destaquen la **creació d'un fòrum perquè els membres de la policia i els responsables dels establiments mantinguin un diàleg constant i constructiu; visites per part d'agents de policia als establiments amb un major risc de violència i criminalitat; un programa de formació dirigit als porters i als cambrers dels establiments per incentivar la professionalitat i la responsabilitat en el tracte i servei als clients, i més agents de policia als carrers identificats prèviament com a ubicacions d'alt risc**. Addicionalment, es va crear una base de dades especialitzada per identificar i catalogar els incidents derivats del consum d'alcohol – franja horària, espai geogràfic, autors dels fets, implicació dels porters, tipus de violència, etcètera –, i poder guiar la implementació de les diferents mesures arran del programa.

Segons l'estudi de Maguire & Nettleton (2003), els resultats de la comparació dels 12 mesos previs i posteriors a la implementació del TASC són ambigus: per una banda, les agressions derivades del consum d'alcohol van disminuir en un 4%, i les agressions i el desordre van reduir-se especialment en els establiments d'elevat risc que havien estat identificats i intervinguts de manera individual (els dos més exitosos van experimentar una davallada d'un 41% i un 36% dels incidents, respectivament); per altra banda, hi va haver un augment d'un 49% en els incidents sense violència derivats del consum d'alcohol, tot i que per definició eren molt més sensibles als canvis de registre de dades i estadístiques duts a terme des dels cossos policials.

Paral·lelament, a New South Wales, Austràlia, trobem l'anomenat *Alcohol Linking Programme*, implementat de manera permanent i avaluat l'any 2004 (Wiggers et al., 2004). L'objectiu del programa és promocionar la recollida de dades des dels cossos policials que permeti determinar si els autors de delictes i actes de violència han consumit alcohol prèviament, i en cas afirmatiu, en quin establiment han consumit l'última beguda. D'aquesta manera, s'identifiquen els establiments amb un risc major d'externalitats negatives derivades del consum d'alcohol, i els agents de policia hi freqüenten per assegurar que es compleixen les normes de control, per informar els responsables i per proposar recomanacions de millora als seus treballadors. Aquest grup de mesures ha demostrat ser capaç de reduir la criminalitat en els establiments intervinguts.

A Espanya, destaca una mesura implementada l'any 2009 a Barakaldo, al País Basc, tot i que no compta amb un estudi que recolzi la seva efectivitat. Davant d'un augment preocupant de la violència i criminalitat en el marc d'oci nocturn, des de l'Ajuntament de la ciutat es va implementar una política de "**tolerància zero**" cap als establiments de venda de begudes alcohòliques: **la policia**

tenia permís de tancar temporal o permanentment qualsevol establiment que no complís amb la normativa de control – per exemple, vendre alcohol a menors o no respectar la normativa del soroll. Més enllà de vigilar el compliment d'aquesta normativa a través de visites als establiments, els agents de policia també duïen a terme controls aleatoris d'alcoholèmia i de cerca d'objectes perillosos fora dels locals. Segons el propi Ajuntament, durant la primera meitat del 2009, el nombre de delictes s'havia reduït en un 37,8% respecte el mateix període de l'any anterior, i en un 64% en el cas dels actes violents.

Collaborative partnership strategies

A Estocolm, Suècia, es va iniciar l'any 1996 una intervenció transversal de 10 anys de durada, anomenada STAD (*Stockholm Prevents Alcohol and Drug Problems*). El programa comptava amb la col·laboració dels representants de la junta de llicències dels establiments on es venen begudes alcohòliques, els cossos policials, l'administració local, la junta nacional de salut, l'organització dels responsables dels restaurants, l'organització sindical dels treballadors dels restaurants i els propietaris dels establiments.

Dues de les mesures més destacables van ser (i) una formació de dos dies dirigida als cambrers i altres treballadors dels establiments d'oci nocturn, perquè aquests fossin més responsables i autònoms a l'hora de vendre alcohol a menors i a clients intoxicats, i a reconèixer situacions de risc i intervenir de manera adequada; (ii) un incentiu en el compliment de la legislació vigent sobre venda d'alcohol als establiments, mitjançant cartes d'avís per part de la junta de llicències i dirigides als responsables dels establiments identificats per la policia com a focus de risc pels danys generats arran del consum d'alcohol. Entre els resultats dels diferents estudis que l'avaluen, destaquen una disminució del 29% en la criminalitat (Wallin et al., 2003) i un estalvi de 39€ per cada 1€ invertit en el programa, segons una anàlisi cost-efectivitat (Månsdotter et al., 2007).

Un programa similar és el de *Safety Action Projects*, implementat inicialment a 'Surfers Paradise', ciutat costanera i destinació de turisme massiu internacional ubicada a Austràlia. Aquest va tenir lloc entre el març i el desembre de 1993, i comptava amb la participació d'un equip de recerca de la universitat, la policia, agències governamentals, agents sanitaris i grups comunitaris. Algunes de les mesures implementades incloïen la creació d'un comitè i la designació d'un oficial responsable per coordinar i liderar el projecte; un fòrum comunitari per discutir sobre les diferents estratègies entre els diferents agents involucrats; la formació de grups especialitzats per realitzar les diferents tasques del projecte; l'anàlisi dels factors contextuais de risc; la formació del personal de vigilància dels establiments i negocis de l'àrea de risc; un servei d'autobús nocturn per assegurar la seguretat dels viatges d'anada i tornada a l'àrea d'oci nocturn; i incentius per la venda d'alcohol responsable per part dels establiments amb llicència, etcètera. Tal i com indiquen Homel et al. (1997), a curt termini va tenir lloc una reducció molt important en el consum d'alcohol, la violència i la criminalitat tant

dins com al voltant dels establiments d'oci nocturn, tot i que aquests efectes no es van poder sostenir al llarg dels anys.

Una gran part de les intervencions d'aquests tipus parteixen del supòsit que els factors contextuals també són responsables del consum excessiu d'alcohol per part dels individus i dels danys que se'n deriven. En l'apartat 4.5.2. del present informe es revisa el cos de la literatura acadèmica que identifica els factors contextuals en bars, pubs i els entorns propers a aquests que augmenten la probabilitat de beure en excés, mostrar comportaments agressius i cometre actes delinqüents. Malgrat haver-hi una falta de consistència entre els estudis, tendeixen a repetir-se factors com la permissivitat de l'entorn, l'actitud dels responsables que serveixen les begudes, la disponibilitat d'alcohol barat, una concentració massa gran de persones, música alta, poca netedat i la possibilitat de ballar, entre d'altres (Hughes et al., 2011). Així, tant **les intervencions front-line policing, monitoring and regulating com les collaborative partnership strategies procuren alterar els factors contextuals dels establiments on es venen begudes alcohòliques perquè aquests minimitzin la probabilitat de cometre danys a un mateix o a terceres persones.**

Encara que algunes intervencions puntuals han estat avaluades, la literatura apunta a una falta generalitzada d'estudis que analitzin rigorosament l'efectivitat de les intervencions implementades, tant a Europa com en països com els Estats Units o Austràlia (Hughes et al., 2010; Liu et al., 2016). Degut a aquesta falta d'evidència, cal anar en compte a l'hora de recomanar la implementació de certes pràctiques sense tenir clar l'efecte que poden tenir sobre resultats com la violència o la criminalitat. Per tant, **la primera recomanació per reduir les externalitats negatives en el marc de l'oci nocturn consisteix en la promoció de la recerca i l'avaluació rigorosa de les diferents polítiques que ja existeixen, així com la recollida d'estadístiques i informació a nivell local per part dels cossos policials** –les franges horàries i els espais amb més consum d'alcohol i més risc de violència, els actes delictius més freqüents, perfils dels autors, etc. –, per tal de poder adaptar-les a les particularitats de cada territori.

Addicionalment, hi ha una bretxa important entre l'escenari d'oci nocturn contemplat en la literatura, amb o sense avaluació, i l'escenari d'oci nocturn més típic i més problemàtic a Catalunya, el (macro)botellot. Així, la majoria de polítiques implementades, tot i que poden resultar orientatives, no són extrapolables al cas català, ja que es centren en els factors contextuals dels establiments com els pubs, els bars i les discoteques. A diferència d'aquests establiments, on els factors es poden alterar a través de formacions i acords amb els responsables dels espais, cambrers i vigilants, els botellots es realitzen als espais públics, i no sempre als mateixos, de manera que no existeix una manera directa d'incidir sobre els factors contextuals. Al mateix temps, **en els botellots acostuma a haver-hi una concentració elevada de factors de risc, especialment en els botellots massius – entorn permissiu, concentracions elevades de gent, poca netedat, falta de lloc on seure, música alta, mala il·luminació, etcètera.** Per aquest fet, convé no rebutjar la proposta recollida recentment en l'informe del Síndic de Greuges de Barcelona – *El fenomen del botellot a la ciutat de Barcelona. Perspectives de la joventut*

(2022)¹⁵ – sobre **l'habilitació de zones per dur a terme botellots de manera més o menys regulada, els anomenats botellòdroms, els quals permetrien controlar en major mesura els factors contextuais dels espais en qüestió.**

Alternativament, caldria disposar de literatura que identifiqués els factors contextuais que incentiven la violència i delinqüència de les i els joves en el context dels botellots, i que proposés intervencions per poder alterar-los i reduir els danys causats, en general i en la relació entre la policia i la població juvenil. No existeixen estudis que analitzin les intervencions dirigides a reduir les externalitats negatives del consum d'alcohol en els botellots, és a dir, en els espais públics en comptes de en establiments privats com bars o pubs. Els botellots són un fenomen quasi exclusivament espanyol, i en conseqüència, les intervencions adreçades a aquests requereixen de literatura produïda a Espanya que analitzi l'efectivitat d'intervencions dirigides a controlar els factors contextuais de risc que els són propis. Sense aquesta evidència, és molt complicat orientar les polítiques públiques amb l'objectiu d'abordar l'agreuement de la relació entre els joves i la policia com a externalitat negativa de l'oci nocturn i el consum excessiu d'alcohol.

RECOMANACIONS

- Incrementar la presència visible i freqüent d'agents de policia a les zones més conflictives, així com la discreció d'aquests a l'hora de multar o detenir els individus que consideren més perillosos.
- Augmentar les inspeccions i visites als establiments que presenten un risc major d'incidents – per exemple, per una major permissivitat en la venda d'alcohol a menors.
- Potenciar acords i projectes comunitaris que incloguin a altres actors més enllà de la policia.
- Promocionar la recerca i l'avaluació rigorosa de les diferents polítiques policials.
- Pel cas específic dels botellots, valorar l'habilitació de zones per dur-los a terme de forma controlada.

¹⁵ Per a consultar l'informe, visitar el següent enllaç: https://www.sindicaturabarcelona.cat/wp-content/uploads/2022/03/032022_Informe-Botellots_Sindicatura-de-Greuges-BCN.pdf

5. BIBLIOGRAFIA

- Albrecht, S. L., & Green, M. (1977). Attitudes toward the police and the larger attitude complex: Implications for Police-Community Relationships. *Criminology*, 15(1).
<https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1977.tb00049.x>
- Benjamin, R., Cloward, R. A., & Ohlin, L. E. (1961). Delinquency and Opportunity. A Theory of Delinquent Gangs. *Revue Française de Sociologie*, 2(4). <https://doi.org/10.2307/3319770>
- Benson, P. R. (1981). Political Alienation and Public Satisfaction with Police Services. *Sociological Perspectives*, 24(1). <https://doi.org/10.2307/1388792>
- Bradford, B., Jackson, J., & Stanko, E. A. (2009). Contact and confidence: Revisiting the impact of public encounters with the police. *Policing and Society*, 19(1).
<https://doi.org/10.1080/10439460802457594>
- Brandl, S. G., Frank, J., Worden, R. E., & Bynum, T. S. (1994). Global, and specific attitudes toward the police: Disentangling the relationship. *Justice Quarterly*, 11(1).
<https://doi.org/10.1080/07418829400092161>
- Brick, B. T., Taylor, T. J., & Esbensen, F. A. (2009). Juvenile attitudes towards the police: The importance of subcultural involvement and community ties. *Journal of Criminal Justice*, 37(5).
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2009.07.009>
- Brown, B., & Benedict, W. R. (2002). Perceptions of the police: Past findings, methodological issues, conceptual issues and policy implications. In *Policing* (Vol. 25, Issue 3).
<https://doi.org/10.1108/13639510210437032>
- Calafat, A., Juan, M., & Duch, M. A. (2009). Intervenciones preventivas en contextos recreativos nocturnos: revisión. = Preventive interventions in nightlife: A review. *Adicciones*, 21(4).
- Cohen, R. L., Lind, E. A., & Tyler, T. R. (1989). The Social Psychology of Procedural Justice. *Contemporary Sociology*, 18(5). <https://doi.org/10.2307/2073346>
- DeCremer, D., & Sedikides, C. (2005). Self-uncertainty and responsiveness to procedural justice. *Journal of Experimental Social Psychology*, 41(2). <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2004.06.010>
- Demir, M., Apel, R., Braga, A. A., Brunson, R. K., & Ariel, B. (2020). Body worn cameras, procedural justice, and police legitimacy: A controlled experimental evaluation of traffic stops. *Justice quarterly*, 37(1), 53-84 <https://doi.org/10.1080/07418825.2018.1495751>
- Fagan, J., & Tyler, T. R. (2005). Legal socialization of children and adolescents. *Social Justice Research*, 18(3). <https://doi.org/10.1007/s11211-005-6823-3>
- Gómez-Fraguela, J. A., Pérez, N. F., Trifianes, E. R., & Martín, Á. L. (2008). El botellón y el consumo de alcohol y otras drogas en la juventud. *Psicothema*, 20(2).
- Graham, K., Bernards, S., Wilsnack, S. C., & Gmel, G. (2011). Alcohol may not cause partner violence but it seems to make it worse: A cross national comparison of the relationship between alcohol and severity of partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(8).
<https://doi.org/10.1177/0886260510370596>
- Gray, S., Gray, S., Sagant, V., & Shaw, M. (2006). Community safety workers: an exploratory study of some emerging crime prevention occupations. International Centre for the Prevention of Crime.
- Hartung, F. E., & Cohen, A. K. (1955). Delinquent Boys: The Culture of the Gang. *American Sociological*

- Review, 20(6). <https://doi.org/10.2307/2088683>
- Heller, S. B., Shah, A. K., Guryan, J., Ludwig, J., Mullainathan, S., & Pollack, H. A. (2017). Thinking, fast and slow? Some field experiments to reduce crime and dropout in Chicago. *Quarterly Journal of Economics*, 132(1). <https://doi.org/10.1093/qje/qjw033>
- Hinds, L. (2007). Building police-youth relationships: The importance of procedural justice. *Youth Justice*, 7(3). <https://doi.org/10.1177/1473225407082510>
- Hinds, L. (2009). Youth, Police Legitimacy and Informal Contact. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 24(1). <https://doi.org/10.1007/s11896-008-9031-x>
- Homel, R., & Clark, J. (1994). The prediction and prevention of Violence in Pubs and Clubs. *Crime Prevention Studies*, 3.
- Homel, R., Hauritz, M., Wortley, R., McIlwain, G., & Carvolth, R. (1997). Preventing alcohol-related crime through community action: The Surfers Paradise Safety Action Project. *Policing for Prevention: Reducing Crime, Public Intoxication and Injury*, *Crime Prevention Studies*, 7.
- Hughes, K., Furness, L., Jones, L., & Bellis, M. A. (2010). Reducing harm in drinking environments: evidence and practice in Europe. *Liverpool: Centre for Public Health*.
- Hughes, K., Quigg, Z., Eckley, L., Bellis, M., Jones, L., Calafat, A., Kosir, M., & Van Hasselt, N. (2011). Environmental factors in drinking venues and alcohol-related harm: The evidence base for European intervention. In *Addiction* (Vol. 106, Issue SUPPL. 1). <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2010.03316.x>
- Hurst, Y. G., & Frank, J. (2000). How kids view cops the nature of juvenile attitudes toward the police. *Journal of Criminal Justice*, 28(3). [https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(00\)00035-0](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(00)00035-0)
- Hurst, Y. G., McDermott, M. J., & Thomas, D. L. (2005). The attitudes of girls toward the police: Differences by race. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 28(4). <https://doi.org/10.1108/13639510510628677>
- Jackson, J., & Gau, J. (2015). Carving Up Concepts? Differentiating between Trust and Legitimacy in Public Attitudes Towards Legal Authority. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2567931>
- Jang, H., Joo, H. J., & Zhao, J. (Solomon). (2010). Determinants of public confidence in police: An international perspective. *Journal of Criminal Justice*, 38(1). <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2009.11.008>
- Kershaw, C., Nicholas, S., & Walker, A. (2008). 2007/08 Crime in England and Wales (CSEW): Home Office Statistical Bulletin. *Home Office Statistical Bulletin*, July.
- Leiber, M. J., Nalla, M. K., & Farnworth, M. (1998). Explaining juveniles' attitudes toward the police. *Justice Quarterly*, 15(1). <https://doi.org/10.1080/07418829800093671>
- Liu, T., Ferris, J., Higginson, A., & Lynham, A. (2016). Systematic review of Australian policing interventions to reduce alcohol-related violence - A maxillofacial perspective. *Addictive Behaviors Reports*, 4. <https://doi.org/10.1016/j.abrep.2016.05.002>
- MacQueen, S., & Bradford, B. (2017). Where did it all go wrong? Implementation failure—and more—in a field experiment of procedural justice policing. *Journal of Experimental Criminology*, 13(3). <https://doi.org/10.1007/s11292-016-9278-7>
- Maguire, M., & Nettleton, H. (2003). Reducing Alcohol-Related Violence and Disorder : An Evaluation of the ' TASC ' Project. In *Home Office Research Study 265* (Issue March).

- Månsdotter, A. M., Rydberg, M. K., Wallin, E., Lindholm, L. A., & Andréasson, S. (2007). A cost-effectiveness analysis of alcohol prevention targeting licensed premises. *European Journal of Public Health, 17*(6). <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckm017>
- Mazerolle, L., Bennett, S., Antrobus, E., & Eggins, E. (2012). Procedural justice, routine encounters and citizen perceptions of police: Main findings from the Queensland Community Engagement Trial (QCET). *Journal of Experimental Criminology, 8*(4). <https://doi.org/10.1007/s11292-012-9160-1>
- Mazerolle, L., Bennett, S., Davis, J., Sargeant, E., & Manning, M. (2013). Procedural justice and police legitimacy: A systematic review of the research evidence. *Journal of Experimental Criminology, 9*(3). <https://doi.org/10.1007/s11292-013-9175-2>
- Mehozay, Y., & Factor, R. (2017). Deeply Embedded Core Normative Values and Legitimacy of Law Enforcement Authorities. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 54*(2). <https://doi.org/10.1177/0022427816667446>
- Miller, W. B. (1958). Lower Class Culture as a Generating Milieu of Gang Delinquency. *Journal of Social Issues, 14*(3). <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1958.tb01413.x>
- Murphy, K. (2015). Does procedural justice matter to youth? Comparing adults' and youths' willingness to collaborate with police. *Policing and Society, 25*(1). <https://doi.org/10.1080/10439463.2013.802786>
- Murphy, K., Mazerolle, L., & Bennett, S. (2014). Promoting trust in police: Findings from a randomised experimental field trial of procedural justice policing. *Policing and Society, 24*(4). <https://doi.org/10.1080/10439463.2013.862246>
- Nagin, D. S., & Telep, C. W. (2017). Procedural justice and legal compliance. In *Annual Review of Law and Social Science* (Vol. 13). <https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-110316-113310>
- Nagin, D. S., & Telep, C. W. (2020). Procedural justice and legal compliance: A revisionist perspective. *Criminology and Public Policy, 19*(3). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12499>
- Nihart, T., Lersch, K. M., Sellers, C. S., & Mieczkowski, T. (2005). Kids, cops, parents and teachers: Exploring juvenile attitudes toward authority figures. *Western Criminology Review, 6*(1).
- Owens, E., Weisburd, D., Amendola, K. L., & Alpert, G. P. (2018). Can You Build a Better Cop?: Experimental Evidence on Supervision, Training, and Policing in the Community. *Criminology and Public Policy, 17*(1). <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12337>
- Peyton, K., Sierra-Arévalo, M., & Rand, D. G. (2019). A field experiment on community policing and police legitimacy. In *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* (Vol. 116, Issue 40). <https://doi.org/10.1073/pnas.1910157116>
- Piquero, A. R., Fagan, J., Mulvey, E. P., Steinberg, L., & Odgers, C. (2005). Developmental trajectories of legal socialization among serious adolescent offenders. In *Journal of Criminal Law and Criminology* (Vol. 96, Issue 1).
- Reisig, M. D., & Lloyd, C. (2009). Procedural justice, police legitimacy, and helping the police fight crime: Results from a survey of Jamaican adolescents. *Police Quarterly, 12*(1). <https://doi.org/10.1177/1098611108327311>
- Reisig, M. D., & Parks, R. B. (2000). Experience, quality of life, and neighborhood context: A hierarchical analysis of satisfaction with police. *Justice Quarterly, 17*(3). <https://doi.org/10.1080/07418820000094681>
- Roché, S., & Roux, G. (2017). The “silver bullet” to good policing: a mirage: An analysis of the effects of political ideology and ethnic identity on procedural justice. *Policing, 40*(3). <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-05-2016-0073>

- Schnitzer, S., Bellis, M. A., Anderson, Z., Hughes, K., Calafat, A., Juan, M., & Kokkevi, A. (2010). Nightlife violence: A gender-specific view on risk factors for violence in nightlife settings: A cross-sectional study in nine European countries. *Journal of Interpersonal Violence, 25*(6). <https://doi.org/10.1177/0886260509340549>
- Skogan, W. G., Van Craen, M., & Hennessy, C. (2015). Training police for procedural justice. *Journal of Experimental Criminology, 11*(3). <https://doi.org/10.1007/s11292-014-9223-6>
- Stack, S. J., & Cao, L. (1998). Political conservatism and confidence in the police: A comparative analysis. *Journal of Crime and Justice, 21*(1). <https://doi.org/10.1080/0735648X.1998.9721066>
- Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. *Law and Society Review, 37*(3). <https://doi.org/10.1111/1540-5893.3703002>
- Taylor, T. J., Turner, K. B., Esbensen, F.-A., & Winfree Jr., L. T. (2001). Coppin' an attitude: Attitudinal differences among juveniles toward police. *Journal of Criminal Justice, 29*(4).
- Tyler, T. R. (2021). Why People Obey the Law. In *Why People Obey the Law*. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1j66769>
- Tyler, T. R., & Huo, Y. (2002). Trust in the Law. In *Russell Sage Found.*
- Wallin, E., Norström, T., & Andréasson, S. (2003). Alcohol prevention targeting licensed premises: A study of effects on violence. *Journal of Studies on Alcohol, 64*(2). <https://doi.org/10.15288/jsa.2003.64.270>
- Weisburd, D., Telep, C. W., Vovak, H., Zastrow, T., Braga, A. A., & Turchan, B. (2022). Reforming the police through procedural justice training: A multicity randomized trial at crime hot spots. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 119*(14). <https://doi.org/10.1073/pnas.2118780119>
- Weitzer, R., & Tuch, S. A. (2005). Determinants of Public Satisfaction with the Police. *Police Quarterly, 8*(3). <https://doi.org/10.1177/1098611104271106>
- WHO Regional Office for Europe. (2019). Status report on alcohol consumption, harm and policy responses in 30 European countries 2019. In *WHO Regional Office for Europe* (Issue 1).
- Wiggers, J., Jauncey, M., Considine, R., Daly, J., Kingsland, M., Purss, K., Burrows, S., Nicholas, C., & Waites, R. J. (2004). Strategies and outcomes in translating alcohol harm reduction research into practice: The Alcohol Linking Program. *Drug and Alcohol Review, 23*(3). <https://doi.org/10.1080/09595230412331289518>
- Wikström, P.-O. H., Ceccato, V., Hardie, B., & Treiber, K. (2018). Activity Fields and the Dynamics of Crime. In *Crime Opportunity Theories*. <https://doi.org/10.4324/9781315095301-18>
- Wood, G., Tyler, T. R., & Papachristos, A. V. (2020). Procedural justice training reduces police use of force and complaints against officers. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 117*(18). <https://doi.org/10.1073/pnas.1920671117>

ANNEX 1. ANÀLISI QUANTITATIVA

A1.1 Qüestionari

El treball de camp per a la realització del qüestionari es duu a terme de la mà de GESOP (Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, S.L.), empresa especialitzada en estudis d'opinió tant en el marc de la investigació social i pública com de mercat. Les característiques del qüestionari són les següents:

Tècnica d'investigació. Entrevistes auto administrades per internet a través d'un panell d'internautes.

Àmbit de l'estudi. Catalunya.

Univers d'estudi. Població resident a Catalunya de 14 a 30 anys.

Dimensió de la mostra. 825 entrevistes.

Tipus de mostreig. Mostra estratificada per zona de residència mitjançant una afixació proporcional. Dins de cada estrat, selecció de la persona a entrevistar a partir de quotes creuades de sexe i edat seguint la distribució real de la població objecte d'estudi.

Ponderació. Les dades obtingudes s'han ponderat d'acord a la distribució real de la població objecte d'estudi per obtenir una mostra representativa de la mateixa.

Marge d'error. $\pm 3,5\%$ per un nivell de confiança del 95% i $p=q=0,5$.

Treball de camp. Del 6 al 18 de maig de 2022

LA RELACIÓ ENTRE ELS JOVES I LA POLICIA A CATALUNYA Maig de 2022 Qüestionari

(GENERE)

P1. Amb quin gènere t'identifiques?

Home.....1
Dona.....2
Altres 95

(EDAT)

P2. Quina edat tens? *-Anotar edat exacta i codificar. Rebutjar si és menor de 14 o major de 30 anys-*

De 14 a 18.....1
De 19 a 24.....2
De 25 a 30.....3

(MUN)

P3. A quin municipi vius? *-Desplegable amb els municipis de Catalunya. Rebutjar si no viu a Catalunya-*

Barcelona ciutat.....1
Resta de l'AMB.....2
Resta de l'RMB3
Resta de la província de Barcelona...4
Província de Girona.....5
Província de Tarragona.....6
Província de Lleida.....7

HÀBITS/COMPORTEMENTS

(ANIM_1; ANIM_2; ANIM_3; ANIM_4; ANIM_5; ANIM_6; ANIM_7; ANIM_8)

P4. Durant el **confinament** per la pandèmia de la **Covid-19** en quin grau has sentit... (rotant)

P4.1. Frustració?
P4.2. Soledat?
P4.3. Ràbia?
P4.4. Por?
P4.5. Tristesa?
P4.6. Desconcert?
P4.7. Alegria?
P4.8. Tranquil·litat?

(Gens 1 2 3 4 5 Molt)

(INT_1_5)

P5. Com d'identificat/da et sents amb **les persones que et rodegen** al lloc on vius? (Si vius en una ciutat gran, pensa en el teu barri; del contrari, pensa en el teu municipi)

(Gens identificat/da 1 2 3 4 5 Molt identificat/da)

(VAL_SEG_0_10)

P6. Com valores el nivell de **seguretat del lloc on vius**? (Si vius en una ciutat gran, pensa en el teu barri; del contrari, pensa en el teu municipi)

(Gens de seguretat 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molta seguretat)

(P7_1; P7_4)

P7. Com de **probable** creus que és que en els **propers mesos siguis víctima** de.... (rotant)

- P7.1. Una agressió física
- P7.2. Una agressió sexual
- P7.3. Un robatori o furt

(Gens probable 1 2 3 4 5 Molt probable)

(ALC_1_6)

P8. En general, amb quina freqüència **prens 5 o més begudes alcohòliques en una mateixa ocasió?**

- Diàriament 1
- 3, 4 o més vegades per setmana2
- 1 o 2 vegades per setmana.....3
- 1 a 3 vegades al mes4
- Menys d'una vegada al mes.....5
- Cap vegada.....6

(TIP_ALC)

P8.1. - **Només si P8=6** - En aquestes ocasions, **quina** beguda alcohòlica tendeixes a consumir **en majors quantitats?**

- Vi 1
- Cervesa / sidra.....2
- Combinat / cubata.....3
- Chupitos 4
- Altres (*anotar*)95

Sovint es parla del fenomen del «**botellón**», **trobades de joves en espais públics on es consumeixen begudes alcohòliques**. Hi ha persones que assisteixen regularment, mentre que d'altres no ho fan mai.

(FRE_BOT)

P9. En general, amb quina freqüència fas “botellón”?

- 3 o més vegades per setmana1
- 1 o 2 vegades per setmana2
- 1 a 3 vegades al mes3
- Menys d'una vegada al mes.....4
- Esporàdicament / En ocasions especials5
- No en faig6

(FRE_MACROBOT)

P10. En general, amb quina freqüència assisteixes a “macrobotellons” (*aquells als que assisteixen centenars o milers de persones*)?

- Més de 4 vegades al mes.....1
- 3 o 4 vegades al mes2
- 1 o 2 vegades al mes3
- Menys d'una vegada al mes.....4
- No hi vaig5

(P11_1; P11_6) (Compliment de la llei)

P11. Amb quina **freqüència** diries que (*rotant*)

- P11.1. Incompleixes les normes de seguretat viària (com a vianant i/o com a conductor de cotxe, moto, bicicleta, etc.) (saltar-te un semàfor en vermell, superar el límit de velocitat, creuar fora del pas de zebra, etc.)
- P11.2. Fas molt soroll a la nit
- P11.3. Tires les escombraries on toca
- P11.4. Robes productes barats d'una botiga o restaurant
- P11.5. Consumeixes drogues il·legals com el cànnabis

(Molt sovint 1 Sovint 2 De tant en tant 3 Esporàdicament 4 Mai 5)

(P12_1; P12_7) (Tolerància a la delinqüència)

P12. **Com de malament** creus que està cometre cadascuna de les següents accions? (rotant)

- P12.1. Saltar-te les classes obligatòries
- P12.2. Mentir sobre l'edat que tens
- P12.3. Robar ítems amb un valor de menys de 50€
- P12.4. Destrossar un bé públic a propòsit (exemple: contenidor)
- P12.5. Destrossar un bé privat a propòsit (exemple: vehicle)
- P12.6. Vendre drogues il·legals
- P12.7. Agredir un agent de policia

(P13_1; P13_6)

P13. En quina mesura creus que **la violència està justificada** en els següents escenaris? (rotant)

- P13.1. Per defensar-se a un mateix d'una empenta o atac d'un altre jove o grup de joves
- P13.2. Per defensar-se a un/a amic/ga d'una empenta o atac d'un altre jove o grup de joves
- P13.3. Per defensar la reputació i l'honor d'un mateix o del grup d'amics davant d'una provocació / insult /
atac verbal
- P13.4. Per protestar contra accions que consideres que són abusos de poder o opressions del sistema (per exemple, quan els agents de policia intenten dissuadir una manifestació política que creus legítima)
- P13.5. Per enfrontar-se a la policia si crec que té un comportament inadequat o em sento atacat/da
- P13.6. Per passar-s'ho bé, divertir-se quan es surt de festa

(Mai està justificada 1 2 3 4 5 Sempre està justificada)

VALORS/POLICIA

A continuació parlarem dels diferents **cosos policials que hi ha a Catalunya**.

(P14_1; P14_8) (Legitimitat de la policia)

P14. En quin **grau estàs d'acord** amb les següents opinions? (rotant)

- P14.1. Confio en la policia
- P14.2. Tothom hauria de seguir les instruccions dels agents encara que vagin en contra del que un/a cregui que és correcte
- P14.3. Si em trobés en una situació de risc o de perill, demanaria ajuda a la policia
- P14.4. Si amb els amics parlem de la policia, jo defenso la seva feina
- P14.5. Li tinc molt respecte a la policia
- P14.6. La policia abusa del seu poder
- P14.7. Generalment les actuacions que fa la policia són consistents amb les meves idees sobre el que està bé i el que està malament
- P14.8. Si parlés amb uns quants agents de policia, descobriria que en moltes coses pensen igual que jo

(Gens d'acord 1 2 3 4 5 Completament d'acord)

(P15_1; P15_5) (Voluntat de cooperar amb la policia)

P15. **Com de probable** creus que és que.... (rotant)

- P15.1. Truquis a la policia per reportar un accident
- P15.2. Truquis a la policia per reportar un crim, com per exemple una banda de joves pegant a algú o destrossant una propietat pública
- P15.3. Reportis activitats perilloses o sospitoses a la policia, com ara algú sospitós passejant i mirant en un aparcament de cotxes o en una illa de cases
- P15.4. Ajudis a la policia a trobar algú sospitós d'haver comès un crim donant-los la informació que necessiten

P15.5. Estiguis disposat a participar en un comitè local per discutir problemes amb la policia de la localitat

(Gens probable 1 2 3 4 5 Molt probable)

(P16_1; P16_5) (Efectivitat de la policia)

P16. Fins a quin punt consideres que **la policia fa una bona feina** a l'hora de... (rotant)

- P16.1. Lidiar amb el jovent que incompleix les normes de convivència?
- P16.2. Vigilar les bandes de joves violents?
- P16.3. Controlar robatoris i furtus?
- P16.4. Col·laborar pel funcionament d'espais com ara els clubs per a joves?
- P16.5. Atendre a les persones que truquen / acudeixen a l'oficina per demanar ajuda?

(Molt mala feina 1 2 3 4 5 Molt bona feina)

(P17_1; P17_11) (Justícia processal)

P17. En quin **grau estàs d'acord** amb què els **agents de policia**... (rotant)

- P17.1. ...tracten a tothom amb dignitat i respecte
- P17.2. ... procuren ser justos al prendre decisions
- P17.3. ... prioritzen adequadament les problemàtiques segons el nivell de gravetat o d'urgència
- P17.4. ... prenen les decisions basant-se en fets, no en opinions personals
- P17.5. ... ofereixen als ciutadans l'oportunitat d'explicar-se abans de prendre decisions
- P17.6. ... tracten les i els joves de manera diferent a com tracten els adults
- P17.7. ... fan ús de mètodes injustos per obtenir informació
- P17.8. ... et tracten diferent segons on vius
- P17.9. ... et tracten diferent segons el teu color de pell
- P17.10. ... et tracten diferent segons si ets home o dona
- P17.11. ... sempre guanyen si la seva paraula està en contra de la teva
- P17.12. ... et poden renyar o no, segons el seu estat d'ànim

(Gens d'acord 1 2 3 4 5 Molt d'acord)

(IDEO_POL)

P18. Creus que la majoria dels agents de policia s'identifiquen amb una mateixa ideologia política?

Sí 1
No.....2

(POLIS_DIV)

P19. En quina policia estàs pensant mentre contestes aquesta enquesta?

Mossos d'Esquadra.....1
Policia Local2
Policia Nacional.....3
Guàrdia Civil.....4
Altres (anotar).....95
Cap en particular 97

(P20_1; P20_2)

P20. En quin grau estàs **satisfet** amb els serveis de... (rotant)

P20.1. Els Mossos d'Esquadra? P20.2. La Policia Local?

(Gens satisfet 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt satisfet)

EXPERIÈNCIA AMB LA POLICIA

(EXP_POL)

P21. Has tingut algun contacte personal amb un/s agent/s de policia en els darrers 12 mesos?

Sí (*Anotar quants*)1
No.....2

(VAL_EXP_POL)

P21.1. **-Només si P21=1-** Quina és la teva satisfacció amb aquest contacte? (*Si n'has tingut més d'un, parla de l'últim*)

(Gens satisfet 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt satisfet)

(VAL_EXP_POL_1; VAL_EXP_POL_2; VAL_EXP_POL_3)

P21.2. **-Només si P21=1-** En quin grau, durant aquest últim contacte, els agents de policia... (*rotant*)

P21.2.1. ...van prendre decisions i van actuar de manera justa
P21.2.2. ... em van tractar amb dignitat i respecte
P21.2.3. ... em van escoltar i em van donar l'oportunitat d'explicar-me

(Gens 1 2 3 4 5 Molt)

(INI_EXP_POL)

P21.3. **-Només si P21=1-** Aquest últim contacte el vas iniciar tu o l'agent/ els agents?

Jo 1
Agent/s 2

(PROP_EXP_POL1)

P21.4. **-Només si P21.3=1-** Quin era el propòsit principal d'aquest últim contacte?

Posar una denúncia (*exemple: furt o robatori*) 1
Demandar ajuda en una situació de risc / perill
(*exemple: t'has lesionat o algú sospitós t'està seguint pel carrer*)2
Demandar informació (*exemple: indicacions per arribar a un lloc*).....3
Reportar un crim o una activitat perillosa / sospitosa 4
Altres (*anotar*) 95

(PROP_EXP_POL2)

P21.5. **-Només si P21.3=2-** Quin era el propòsit principal d'aquest últim contacte?

Fer un control de trànsit (*exemple: prova alcoholèmia o multa de trànsit*) 1
Posar una multa per consumir begudes alcohòliques a la via pública
o similars (*exemple: fer massa soroll a la nit o assistir a festes il·legals*)2
Fer un interrogatori i/o registre 3
Demandar informació / donar indicacions 4
Dispersar una manifestació.....5
Fer una xerrada o formació.....6
Ofereir ajuda 7
Altres (*anotar*) 95

(ABU_EXP_POL)

P21.6. **-Només si P21=1-** En aquest últim contacte, creus que hi va haver un abús de poder i/o un ús excessiu de la força per part de l'agent o els agents?

Sí..... 1
No2

(EXP_XARX)

P22. Pensant en els darrers cinc anys, has estat testimoni, sentit a parlar o vist a través dels mitjans de comunicació o les xarxes socials algun contacte, positiu o negatiu, entre algun o alguns agents de policia i algun o alguns ciutadans que t'hagi cridat l'atenció?

Sí (*Anotar quants*)1
No.....2

(ASAB_EXP_XARX)

P22.1. - **Només si P22=1** - Com te'n vas assabentar d'aquest contacte? (*Si n'hi ha més d'un, parla de l'últim*)

Vaig ser-ne testimoni directe.....1
En vaig sentir a parlar2
A través dels mitjans de comunicació 3
Ho vaig veure a les xarxes socials 4
Altres (*anotar*) 95

(CONT_EXP_XARX)

P22.2. -**Només si P22=1**- Com valors aquest últim contacte?

Positivament, per l'actuació de l'agent / els agents.....1
Positivament, per l'actuació del ciutadà / els ciutadans2
Negativament, per l'actuació de l'agent / els agents 3
Negativament, per l'actuació del ciutadà / els ciutadans.....4

(ABU_EXP_XARX)

P22.3. -**Només si P22=1**- En aquest contacte, creus que hi va haver un abús de poder i/o un ús excessiu de la força per part de l'agent o els agents?

Sí.....1
No.....2

(CONEIXPOL)

P23. En el teu entorn més proper (família, amics i similars), coneixes a algú que sigui policia o que estigui estudiant per ser policia?

Sí1
No.....2

INFORMACIÓ SOCIOECONÒMICA

(NAC)

P24. Quina és la teva nacionalitat? - **Multiresposta**-

Espanyola..... 1
D'un altre país de la UE.....2
D'un país de fora de la UE3

(NAIX)

P25. On vas néixer?

Catalunya1
Resta d'Espanya2
Resta de la UE3
Resta del món4

(OCUPACIO)

P26. Quina és la teva ocupació? -**Multiresposta**-

Estudiant1

Treball a temps parcial	2
Treball a temps complet	3
Altres (anotar).....	95
Cap.....	97

(P27)

P27. Quin és el màxim nivell **d'estudis que has completat?**

Sense estudis obligatoris acabats	1
Obligatoris (ESO., EGB).....	2
Postobligatoris (Batxillerat, BUP, COU).....	3
Postobligatoris professionals (Mòduls professionals, FP)	4
Universitaris: grau, diplomatura, llicenciatura	5
Universitaris: màster oficial, doctorat, postgrau.....	6

(CLAS_SOC)

P28. En comparació amb la classe social dels teus pares, en quina situació creus que estaràs d'aquí 10 anys?

Molt per sobre	1
Bastant per sobre	2
Una mica per sobre	3
Igual.....	4
Una mica per sota	5
Bastant per sota	6
Molt per sota.....	7

(NAIX_MARE)

P29. On va néixer la teva mare?

Catalunya	1
Resta d'Espanya	2
Resta de la UE	3
Resta del món	4
No ho sé.....	8

(NAIX_PARE)

P29.1. I el teu pare?

Catalunya.....	1
Resta d'Espanya.....	2
Resta de la UE.....	3
Resta del món.....	4
No ho sé	8

(NIV_EST_MARE)

P30. Quin és el màxim **nivell d'estudis acabats** que té o tenia la teva mare?

Sense estudis obligatoris acabats	1
Obligatoris (ESO, EGB, Primària).....	2
Postobligatoris (Batxillerat, BUP, COU, PREU).....	3
Postobligatoris professionals (Mòduls professionals, FP, Comerç).....	4
Universitaris: grau, diplomatura, llicenciatura	5
Universitaris: màster oficial, doctorat, postgrau	6
No ho sé	8

(NIV_EST_PARE)

P30.1. I el teu pare?

Sense estudis obligatoris acabats	1
Obligatoris (ESO, EGB, Primària).....	2
Postobligatoris (Batxillerat, BUP, COU, PREU).....	3

Postobligatoris professionals (Mòduls professionals, FP, Comerç).....	4
Universitaris: grau, diplomatura, llicenciatura	5
Universitaris: màster oficial, doctorat, postgrau.....	6
No ho sé	8

(IDEO_1_7)

P31. Quan es parla de política s'utilitzen les expressions esquerra i dreta. Tu com et definiries?

Extrema esquerra.....	1
Esquerra	2
Centre esquerra	3
Centre dreta	4
Dreta.....	5
Extrema dreta.....	6
Cap d'aquestes	97
No ho sé	98

(SIMP)

P32. Per quin partit polític tens més simpatia o consideres més proper a les teves idees? (rotant)

VOX	1
PP	2
C's	3
Junts	5
ERC	6
PSC (PSOE)	7
ECP (Podemos, Comuns)	8
CUP	9
Altres (anotar)	95
Cap.....	97
No ho sé	98

(P32_1; P32_6)

P33. Per acabar, en quin **grau estàs d'acord** amb les següents opinions? (rotant)

- P33.1. Catalunya hauria de ser un estat independent
- P33.2. Em sento més espanyol/a que català/na
- P33.3. L'estat està dirigit per una elit que tan sols vetlla pels seus interessos
- P33.4. No em sento gens representat/da pels partits polítics i els càrrecs públics a Catalunya
- P33.5. A Catalunya es garanteix als joves una igualtat d'oportunitats real
- P33.6. Últimament estic satisfet/a amb la meua vida

(Gens d'acord 1 2 3 4 5 Molt d'acord)

(OBS)

P34. Vols afegir algun comentari?

MOLTES GRÀCIES PER LA TEVA COL-LABORACIÓ!

A1.2 Selecció de variables per a l'anàlisi

El qüestionari recull una gran varietat de qüestions rellevants per poder comprendre la situació actual del jovent a Catalunya des de perspectives diferents – rerefons socioeconòmic, opinions polítiques i socials, efecte de la pandèmia, hàbits, propensió a la violència, etcètera. Tanmateix, davant la impossibilitat de tractar-les totes en la elaboració del present informe, s'han seleccionat aquelles més rellevants.

Així, per decidir si incloure unes variables o altres tant en l'apartat 3.1.2 (teoria de la justícia processal en el marc català) com en l'apartat 3.1.3 (factors sociodemogràfics rellevants i politització de la policia en el marc català), s'han utilitzat dos criteris. El primer criteri, i el més evident, consisteix en posar èmfasi en aquelles variables que reflecteixen les teories exposades en la revisió de la literatura, i consegüentment, les que permeten corroborar o refutar aquestes teories en el marc català.

Pel segon criteri s'utilitza un procediment d'aprenentatge automàtic o *machine learning*. En primer lloc, per a cada variable dependent d'interès – legitimitat de la policia percebuda, confiança en la policia, satisfacció amb els Mossos d'Esquadra –, es seleccionen totes les variables explicatives recollides en el qüestionari. A continuació, es generen fins a 100 mostres aleatòries diferents amb aproximadament un 90% de les observacions cadascuna. A partir de cada mostra, es duen a terme de manera automàtica fins a 100 regressions amb el mètode LASSO, el qual selecciona les variables menys rellevants i les omet de l'anàlisi. El motiu pel qual es fan 100 regressions per 100 mostres diferents en comptes d'una regressió en una sola mostra amb la totalitat de les observacions és reduir al màxim el marge d'error.

Una vegada finalitzat el procés, es calculen les mitjanes dels coeficients obtinguts per a cada variable a partir de les diferents regressions i s'endrecen segons la magnitud d'aquests, de manera que les que encapçalen la llista constitueixen les variables més determinants per a la legitimitat de la policia, la confiança en la policia i la satisfacció amb els Mossos d'Esquadra, respectivament. Així, a partir d'aquestes llistes, juntament amb el criteri de la literatura acadèmica, s'han pogut seleccionar aquelles qüestions més rellevants de totes les que s'inclouen al qüestionari per tal de comprendre i explicar la relació entre les persones joves i la policia a Catalunya.

ANNEX 2. ANÀLISI QUALITATIVA

L'anàlisi qualitativa de l'estudi inclou dos *focus groups* amb joves, també coneguts com a grups de discussió, i una guerrilla etnogràfica, tots dos elaborats per GESOP (Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, S.L.), empresa especialitzada en estudis d'opinió tant en el marc de la investigació social i pública com de mercat.. Per una banda, el *focus group* consisteix en reunir un grup de persones d'un perfil prèviament establert i que un tècnic especialista que actua de moderador guii la discussió cap als temes d'estudi. Aquestes reunions es duen a terme en sales condicionades perquè els analistes puguin seguir-les a través d'un vidre/mirall i es graven per a la posterior anàlisi de les reaccions, actituds i opinions expressades.

Pel present estudi, s'han realitzat 2 focus groups de dues hores de durada, amb les següents característiques: 7-8 participants cadascun; Edat: 16 a 18 anys (1r) i 19 a 24 anys (2n); Gènere: dones i homes al 50%; Lloc de residència: Àrea Metropolitana de Barcelona; Consum d'alcohol al carrer mínim 2 vegades al mes. Les entrevistes van tenir lloc els dies 9 i 10 de febrer a les oficines de GESOP.

Per altra banda, la guerrilla etnogràfica és una metodologia qualitativa que combina la observació amb les entrevistes semiestructurades en el context d'estudi; en aquest cas, en l'escenari del botellot i, idealment, en una interacció entre la policia i les i els joves entrevistats. Així, es va dur a terme 1 guerrilla etnogràfica el 18 de març, de 22 a 3.00h a la zona de Marina (Barcelona). Es va realitzar observació de les dinàmiques i fluxos, presa de notes i entrevistes sobre temes similars als dels *focus groups* a 4 grups de joves que estaven ingerint alcohol a diferents punts de l'espai públic al llarg de la nit. La guerrilla es va fer amb un equip expert en etnografia, recollint fotografies, àudios i vídeos.

L'objectiu general de l'anàlisi qualitativa és aproximar-se a la realitat de les i els joves d'avui i conèixer de manera directa quines són les seves preferències, què opinen dels cossos policials i com es desenvolupen en el marc dels botellots. Així, els objectius de la fase qualitativa es sintetitzarien en els següents:

- Exploració **sistema de valors** joves catalans.
- En concret, els **cossos policials**: percepció i valoració dels mateixos. Aspectes positius i negatius. Relats al voltant dels cossos policials i matisos/contra relats. Experiències amb la policia.
- L'oci. Els **botellots**. Significat i experiències. Motivacions. Aspectes positius i negatius. Experiències.
- Experiències de botellots i policia. **Perfils** de joves en relació a les actitud vers la policia i els botellots.

ksnet / knowledge
sharing
network

Aquest estudi s'ha efectuat amb la col·laboració de la Diputació de Girona.

Diputació de Girona

DDGI203
DEMARCACIÓ SOSTENIBLE